

LUNDS
UNIVERSITET

“Genom kriminalitet kunde jag uppnå allting”

- En studie om risk- och skyddsfaktorer för ungdomskriminalitet

Namn: Joly Zedan och Dalia Salem

Kurs: SOPB 63 Kandidatuppsats

Handledare: Carina Gallo

Examinatör: Lupita Svensson

Abstract

Authors: Joly Zedan och Dalia Salem

Title: *“Through crime I was able to achieve everything” - A study of risk and protective factors for juvenile delinquency* [Translated title]

Supervisor: Carina Gallo

Assessor: Lupita Svensson

Juvenile crime has become a significant social problem. This issue is highlighted both in the media and political debates, which is why we have chosen to study Juvenile crime. In our study, we will investigate the risk and protective factors for young people and how these have influenced their criminal life choices. We will apply a qualitative research method using semi-structured interviews. Our empirical material has been collected from our six respondents. In the study, we will examine the risk and protective factors and explore whether the respondents believed that their criminal behavior could have been prevented in any way. Based on the respondents' answers, we have found that there are several factors that can contribute to criminal behavior. Various risk factors, such as unfavorable family relationships, poor relations with parents, living environment, school environment, peer associations, mental health, and high-risk environments, can increase the likelihood of youths committing crimes. The more risk factors a young person is exposed to, the higher the risk of criminality. The results of this study are important in social work because, by identifying and understanding these risk and protective factors, society can better allocate resources to prevent youth crime.

Keywords; *juvenile delinquency, risk factors, protective factors and criminality*

Innehållsförteckning

1. Inledning	5
1.1 Problemformulering	5
1.2 Syfte och frågeställningar	7
1.3 Arbetsfördelning	7
2. Forskningsläget	8
2.1 Litteratursökning	8
2.2. Forskningsläget om unga lagöverträdare	9
2.3 Risk- och skyddsfaktorer	10
2.2.1 Familjerelationer och boendemiljö	10
2.3.2 Skolmiljö och umgänge	12
2.3.3 Psykisk hälsa	13
3. Teori	15
3.1 Travis Hirschis teori om sociala band	15
3.1.1 Bindning	16
3.1.2 Aktivitetsnivå	16
3.1.3 Engagemang	16
3.1.4 Värderingar	17
3.1.5 Kritik mot teorin	17
3.2 Anknytningsteorin John Bowlby	17
3.2.1 Trygg anknytning	18
3.2.2 Osäker undvikande anknytning	19
3.2.3 Osäker ambivalent anknytning	19
3.2.4 Desorganiserad anknytning	20
3.2.5 Kritik mot teorin	21
4. Metod	22
4.1 Metodologiska överväganden	22
4.2 Urval	23
4.3 Genomförande	24
4.4 Metodens tillförlitlighet	25
4.5 Bearbetning och analys	27
4.6 Etiska överväganden	29
5. Resultat och Analys	31
5.1 Familjerelationer	31
5.2 Socialt umgänge	34
5.3 Skolan	36
5.4 Psykisk hälsa	38

5.4 Riskfyllda miljöer	41
6. Avslutande diskussion	43
7. Källförteckning	45
8. Bilagor	50
Bilaga 1- informationsbrev	50
Bilaga 2- Intervjuguiden	51

1. Inledning

1.1 Problemformulering

Den svenska ungdomsbrottsligheten kan beskrivas i termer som normbrytande beteende och ett kriminellt livsstil, vilket leder till att ungdomsbrottslighet anses vara ett omfattande samhällsproblem (Estrada och Flyghed, 2007). I denna studie kommer begreppet "kriminalitet" att användas för att referera till brottslighet. Inom den svenska lagstiftningen definieras brott enligt Brottsbalken (BrB) 1 kap. 1 § som "en sådan gärning som är straffbelagd enligt lag eller författning". När vi talar om "ungdomskriminalitet" i denna studie syftar vi på brottslighet begången av unga lagöverträdare.

Statistiken utförd av Brottsförebyggande rådet (2020) visar att en betydande del av alla ungdomarna är både utsatta för och delaktiga i olika former av brottslighet. BRÅ:s rapport (2020) pekar på att det finns en allmän acceptans för beteenden som att dricka sig berusad, använda våld, skolka, experimentera med narkotika och begå bilstölder bland unga. Estrada och Flyghed (2007) menar på att det finns en betydlig vikt för att förstå och hantera de grundläggande orsakerna till ungdomsbrottslighet. Det kan anses som avgörande för att utveckla långsiktiga lösningar som kan minska risken för att unga personer dras in i kriminalitet och för att skydda samhället som helhet från dess negativa konsekvenser (Estrada och Flyghed, 2007).

Denna studien har fokuserat på unga lagöverträdare. Unga lagöverträdare definieras enligt lag (1964:167) som personer som har begått brott men inte fyllt tjugoett år. I studien kommer vi att referera till "före detta unga lagöverträdare" till personer som begick brott som unga lagöverträdare men idag inte är kriminella och är vuxna.

De flesta ungdomar begår brott någon gång under deras liv och det handlar ofta om brott som små stölder (Andershed och Andershed, 2010). De flesta slutar med det under tonåren medan en minoritet fortsätter med det i vuxen ålder (Andershed och Andershed 2010). Forskningen visar att ungdomsbrottsligheten och dess fortsättning kan bero på olika skydds- och riskfaktorer som exempelvis familjrelationer och boendemiljö, skolmiljö och umgänge och psykiska hälsan (Andershed och Andershed 2010; Shannon och Ring 2009). Unga lagöverträdare är inte en

homogen grupp utan tvärtom, exempelvis brotten som förekommer bland flickor är inte samma som förekommer bland pojkar och detsamma gäller med åldern (Andershed och Andershed 2010; Shannon och Ring 2009).

Forskning har visat att det finns ett samband mellan olika faktorer och risken att utföra kriminella handlingar som ungdom, exempelvis hemmiljö, skolmiljö, psykisk hälsa, osv (Shannon och Ring 2009; Vainik och Kassmans 2018). Dessa faktorer kan vara skyddsfaktorer samtidigt som de kan vara riskfaktorer beroende på hur de ser ut (Vainik och Kassmans, 2018). Exempelvis kan en trygg hemmiljö kan fungera som en skyddsfaktor medan en otrygg kan fungera som en riskfaktor (Shannon och Ring 2009). Personer som har starka sociala band till någon som utför kriminella handlingar har högre risk att hamna i kriminalitet (Lundström och Kuja-Halkola, 2013). Samhället jobbar aktivt för att motarbeta risken att ungdomar ska hamna i kriminalitet både genom direkta och indirekta insatser, exempelvis genom sociala preventioner och utöka föräldrastöd (Shannon och Ring 2009).

Denna studie är av stor relevans för socialt arbete eftersom det ofta framhålls betydelsen av förebyggande åtgärder inom detta område. Det är avgörande att förstå de underliggande orsakerna till varför individer, särskilt ungdomar, hamnar i situationer där de begår brott. Genom att skapa en djupare förståelse för samhällsproblem såsom ungdomskriminalitet kan socialarbetare bättre bemöta och hantera dessa utmaningar. Inom det sociala arbetet är det en central uppgift att inte bara reagera på brottsliga handlingar utan också att identifiera och hantera de faktorer som ligger till grund för dem. Detta inkluderar att utforska och förstå de sociala och psykologiska omständigheterna som kan driva unga människor till kriminellt beteende.

Genom att analysera och hantera dessa riskfaktorer kan socialarbetare arbeta förebyggande för att minska risken för att ungdomar begår brott och istället skapa en positiv utveckling och välmående för dem i samhället. Det är en viktig del av det sociala arbetets roll att skapa skyddsfaktorer som kan bidra till att ungdomar undviker att hamna i kriminella situationer. Detta kan inkludera att erbjuda stöd i form av utbildning, sysselsättning, samhällsengagemang och mentalvård för att främja en sund utveckling och livsstil för ungdomar med riskfaktorer.

1.2 Syfte och frågeställningar

Syftet med denna studie är att förstå faktorerna som kan leda unga lagöverträdare till att begå brott samt vilka faktorer som hade kunnat motverka att de begick brott. För att kunna besvara syftet har vi följande frågeställningar:

- Hur beskriver unga lagöverträdare risk- och skyddsfaktorer till att de begick brott som tonåringar?
- Vilka faktorer hade, enligt unga lagöverträdare, kunnat motverka att de begått brott som tonåringar?

1.3 Arbetsfördelning

Vi har haft ett gott samarbete under hela studiens gång tack vare planeringen och den ärliga kommunikationen. Vi påbörjade studien genom att planera studiens upplägg och hur vi ska samarbeta för att nå ett gott resultat. Vi satte upp en tidsplan och olika mål för varje vecka som vi har kunnat följa. Arbetet har skett samtidigt till stort sett dock har vi haft perioder där vi har arbetat enskilt för att kunna hitta material för problemformulering, tidigare forskning, metod, teori och transkribering. Joly har huvudsakligen jobbat på tidigare forskning och metod delen medan Dalia har fokuserat på teori och transkribering. Problemformulering, resultat, analys och diskussionsdelen har vi arbetat med tillsammans. Den fördelningen möjliggjorde att vi därefter kunde komplettera varandra och ge varandra konstruktiv feedback. Vid intervjuerna har både skribenterna varit närvarande. Varje vecka efter att vi har nått upp till de olika målen har vi samlat och diskuterat samt gett varandra konstruktiv kritik.

2. Forskningsläget

I detta kapitlet kommer vi presentera tillvägagångssättet som vi använt för att kunna hitta relevant litteratur inför denna studie. Därefter kommer vi presentera den litteraturen som anses vara relevant till studiens frågeställningar. Forskningsläget kommer huvudsakligen att diskutera hur olika riskfaktorer som exempelvis familjrelationer och boendemiljö, skolmiljö och umgänge och psykiska hälsan kan leda till samt förhindra ungdomar att begå brott.

2.1 Litteratursökning

In början av vår forskningsprocess inleddes sökandet genom att använda LUBsearch, där vi tillämpade en rad sökord såsom "*Unga lagöverträdare*" AND "*Kriminalitet*" AND "*Ungdomar*" AND "*Riskfaktorer*" AND "*Skyddsfaktorer*" för att hitta svensk forskning, medan engelska sökorden som användes för att hitta internationell forskning var "*Juvenile delinquency*" AND "*risk factors*" AND "*Crime*" AND "*Protective factors*". Dessa söktermer kombinerades på olika sätt för att maximera sökresultatens bredd och relevans. Vi genomförde även liknande sökningar på plattformar som Google Scholar och Diva-portal, vilket bidrog till en mer omfattande och mångsidig uppsättning av litteraturkällor.

Litteratursökningen via de ovannämnda sökorden avgränsades genom filter som fanns i olika databaser, exempelvis "Peer reviewed" artiklar och akademiska böcker. Teman som förekom var en blandning, med både socialarbetares arbete med unga lagöverträdare samt risk- och skyddsfaktor för ungdomskriminalitet. Därefter gick vi igenom de teman för att avgränsa litteraturen igen till att endast fokusera på risk- och skyddsfaktorer som kan leda till att ungdomar begår brott. Forskning har tre återkommande teman som har kommit fram i sökningen, nämligen familjrelationer och boendemiljö, skolmiljö och umgänge, psykiska hälsan.

Genom att tillämpa en rigorös urvalsprocess kunde vi säkerställa att vår studie byggde på en solid teoretisk grund och att vår analys av ämnet var så omfattande och ingående som möjligt. Denna metod möjliggjorde också en djupare förståelse för de olika perspektiv och argument som presenterades i den tillgängliga litteraturen om ungdomsbrottslighet och dess underliggande orsaker.

Genom att inkludera resultat från svensk och internationell forskning kan vi få en mer komplett förståelse för ungdomsbrottslighetens natur och möjliga orsaker. Detta kan vara viktigt för att utveckla effektiva förebyggande och interventionsstrategier för att minska ungdomskriminalitet och främja sund utveckling för unga människor över hela världen.

2.2. Forskningsläget om unga lagöverträdare

Även om ungdomsbrottslighet inte är ett nytt fenomen är det fortfarande en aktuell fråga som har fångat forskarnas intresse över lång tid. Forskningen om ungdomsbrottslighet sträcker sig bakåt i historien och från tidiga studier som Burgess (1916) fram till dagens moderna forskning. Genom att integrera både den svenska och den internationella forskningen kan vår studie dra nytta av den breda kunskapsbasen och ge en mer mångfacetterad analys av ungdomsbrottslighetens natur och omfattning.

Medan det finns en omfattande mängd forskning om ungdomskriminalitet tillgänglig på svenska, sträcker sig det internationella forskningsområdet över ett ännu bredare spektrum. Svensk forskning har fokuserat på ungdomskriminalitetens utbredning inom Sverige. Detta i och med allvarlighetsgraden på ungdomskriminaliteten i Sverige och vad det kan leda till (Estrada och Flyghed, 2007). I andra länder har forskningen fokuserat på att identifiera bakomliggande faktorer till ungdomskriminalitet och individuella egenskaper hos ungdomar. Vår internationella forskning kommer från olika länder såsom, Nederländerna (Lenkens et al., 2019; Segeren et al. 2020), Amerika (Cho et al., 2019; Stalker, 2020; Kennedy et al., 2019; Burgess, 1916), Nya Zeeland (Sutherland, 2011), Iran (Siahpoush och Heidarabadi, 2012) och Storbritannien (Lemma et al., 2015; Stewart, 2003).

Kriminalitet är ett komplext fenomen och en individuell upplevelse vilket innebär att det finns flera olika faktorer som gör att man kan hamna på en kriminell bana (Shannon och Ring 2009). Vi kommer att diskutera de tre olika teman som litteratursökningen har kommit fram till. Dessa tre teman är; familjrelationer och boendemiljö, skolmiljö och umgänge, psykiska ohälsan. Genom vår litteratursökning kom vi fram till att studera dessa tre risk- och skyddsfaktorer i relation med kriminalitet då vi ansåg att de är mest relevanta för att kunna besvara vår

frågeställning. Genom att studera dessa tre faktorer ansåg vi att vi djupare kan förstå de bakomliggande orsakerna hos våra respondenter.

2.3 Risk- och skyddsfaktorer

Den litteratur som har använts i denna studie kommer från en mångfald av källor på både svenska och engelska. I litteratursökningen presenterades olika risk- och skyddsfaktorer som vägledde oss till att välja tema inför vår studie. Dessa teman var främst familjrelationer och boendemiljö (Svensson 2004; Andershed och Andershed, 2010; Ring 1999; Nilsson, 2017; Stattin 2001; Ring, 2022; Shannon och Ring, 2009), skolmiljö och umgänge (Ring, 1999; Lenkens et al, 2019; Sarnecki, 2001; Fondén, 2001; Stewart, 2003; Berglund, 2000; Siahpush och Heidarabadi, 2012; Sutherland, 2011; Lemma et al, 2014), och psykiska hälsan; Stalker et al. 2020; Segeren et al. 2020; Cho et al. 2019; Tollin et al.. 2023; Vesterhav och Korsell 2016). Därför utgår studien från dessa tre olika teman.

2.2.1 Familjrelationer och boendemiljö

Flera studier har visat att det finns ett samband mellan familjrelationer, boendemiljön och ungdomsbrottslighet (Svensson 2004; Andershed och Andershed, 2010; Ring 1999; Nilsson, 2017; Stattin 2001; Ring, 2022; Shannon och Ring, 2009). Relationen till föräldrar är en betydande faktor för att avgöra om föräldrar är en skyddsfaktor eller en riskfaktor. Forskningen visar att en stark anknytning till föräldrarna kan leda till att barnet växer upp i en trygg miljö och lär sig de moraliska reglerna. Medan en svag anknytning kan leda till att barnet utvecklar ett normbrytande beteende och därmed befinner sig barnet i riskzonen till kriminalitet (Svensson, 2004). Dessutom skriver författarna Andershed och Andershed (2010) att föräldrar som har en dålig relation till sina barn eller själva har svårigheter kan vara en riskfaktor som leder barnet in i kriminalitet. Brottsförebyggande Rådet (2008) menar på att föräldrarnas roll är avgörande för barn och dess utveckling.

Människors personlighet och beteende påverkas mycket av deras barndom som i sin tur påverkas av föräldrarnas relation och uppfostran (Andershed & Andershed, 2010). Ring (2022) påpekar att barn som har goda starka band till sina föräldrar löper mindre risk att begå kriminella handlingar

för att de har mer att förlora. Barn som inte har mycket att förlora tenderar att ha högre risk att hamna i kriminalitet (Ring, 2022).

Barn som har starka sociala band till kriminella löper en högre risk att hamna i kriminalitet jämfört med andra barn (Shannon och Ring, 2009). Ungdomar som växer upp med en kriminell familjemedlem har en större benägenhet till att utföra brott jämfört med ungdomar som inte har kriminella familjemedlemmar (Kennedy et al., 2019). En riskfaktor för barn är missbrukande föräldrar. En förälder som missbrukar kan ha svårare att skapa ett starkt känslomässigt band till barnet (BRÅ, 2008).

Det finns ett samband mellan att komma från en splittrad familj med socioekonomiska svårigheter och kriminalitet (Nilsson, 2017; Andershed och Andershed, 2010). Nilsson skriver att flera intagna hos kriminalvården har den gemensamma faktorn om en splittrad familj då många inte hade båda föräldrarna närvarande i deras liv. Just relationer som familjemedlemmarna har till varandra samt deras socioekonomiska situation kan vara en avgörande faktor som antingen skyddar eller leder ungdomen till kriminalitet (Andershed & Andershed, 2010; Ring, 2022; Shannon och Ring, 2009). Forskning från Brottsförebyggande rådet har visat att det är vanligare att personer som är kriminellt aktiva ofta kommer från miljöer med svåra ekonomiska förhållanden. Studier visar på att bostadsområdets sociala struktur delvis kan påverka risken för att utveckla kriminellt beteende (Andersson, 2001).

En viss kontroll av föräldrar på barnet kan vara behövande då föräldrar kan inte få kännedom om vad barnet gör på sin fritid utanför hemmet om inte barnet själv berättar (Ring 1999; Stattin 2001). Barn som växer upp med goda relationer till sina föräldrar berättar mer för dem än barn som inte har en god relation till sina föräldrar. En god relation här beskriver Stattin (2001) kan bedömas genom att föräldrar visar kärlek, uppskattning och bedömning för barnet. Stattin (2001) menar att föräldrar som har bättre koll på deras barns fritid och aktiviteter utanför hemmet kan skydda barnet mot kriminalitet.

2.3.2 Skolmiljö och umgänge

Forskning visar att det finns ett starkt samband mellan ungdomsbrottslighet och skolmiljö samt skol umgänge (Ring, 1999; Lenkens et al, 2019; Sarnecki, 2001; Fonden, 2001; Stewart, 2003; Berglund, 2000; Siahpush och Heidarabadi, 2012; Sutherland, 2011; Lemma et al, 2014).

Umgänget kan antingen vara en skydds- eller en riskfaktor beroende på umgängets påverkan på varandra. Ring (1999) skriver att det brottsliga beteendet är ett inlärt beteende som kan uppstå genom samspel med andra människor. Inläringen innebär ett inlärt handlingsmönster, kunskap, motiv och metod för att utföra brott (Ring, 1999). Både Sarnecki (2001) och Fondén (2001) fortsätter vidare på det och menar att ungdomar som rör sig i kriminella kretsar löper en högre risk att hamna i kriminalitet för att de lär sig från varandra. Däremot kan vänner vara en skyddsfaktor för att hålla sig borta från kriminalitet om de har en positiv påverkan (Lenkens et al, 2019).

Ungdomar som har en kriminell krets riskerar att hamna i kriminalitet på grund av grupptillhörigheten (Ring, 1999; Stewart, 2003, Berglund, 2000). Dessutom finner ungdomar stöd och beröm för de brott som de gör vilket leder i sin tur till fortsatt brottslighet (Stewart, 2003; Ring 1999). I enlighet med det skriver Berglund (2000) att unga kriminella och i synnerlighet unga män vill visa sig som män och kopplar sin manlighet till kriminalitet.

En studie av Siahpush och Heidarabadi (2012) visar att ungdomar som befinner sig i kriminella kretsar och har en hög socioekonomisk status har svårt att lämna kriminalitet. Efter att ungdomen har befunnit sig i den kriminella kretsen en lång period började de utveckla ett socialt umgänge och en grupptillhörighet till dessa kretsar (Siahpush och Heidarabadi, 2012). Författarna skriver vidare att dessa ungdomar börjar tjäna pengar genom kriminella handlingar. Både status och pengar kan vara starka faktorer som gör att ungdomen väljer att antingen börja eller fortsätta med brottslighet. Dessutom skriver Ring (1999) i enlighet med det att grupptillhörighet kan leda till gruppträck som kan vara en riskfaktor.

Forskningen har visat att skolmiljö och skolämnen kan vara både en risk- och en skyddsfaktor beroende på elevens tillhörighetskänsla till skolan (Sutherland, 2011; Lemma et al, 2014; Shannon och Ring, 2009). Elever som har det svårt med skolämnen kan behöva extra insatser

som sker utanför klassrummet och därmed får de inte den tillhörighetskänsla till klassen. Det i sin tur kan leda till en hög skolfrånvaro och därmed en låg tillhörighetskänsla till hela skolan (Lemma et al, 2014). Författarna menar att ungdomar som har en låg tillhörighetskänsla till skolan vänder sig till kriminaliteten för att kunna hitta tillhörighetskänsla där (Sutherland, 2011; Lemma et al, 2014). Skolan kan fungera som en skyddsfaktor för ungdomar som skapar en positiv anknytning och hög tillhörighetskänsla till skolan. Med positiv anknytning menas en anknytning till elever som är motiverade i skolarbete och gör hälsosamma aktiviteter utanför skolan (Shannon och Ring, 2009).

Haughstved (2022) genomförde en studie som belyser den betydande rollen av en trygg miljö och dess inverkan på individens välmående. I studien beräknades effekterna av brottslighet, alkohol- och droganvändning samt upplevd diskriminering på psykiskt välbefinnande (Haughstved, 2022). Resultaten indikerade att socialt stöd spelar en central roll i att stärka ungdomar och unga vuxna. Studien visade att när individer har tillgång till socialt stöd minskar den negativa påverkan på deras hälsa (Haughstved, 2022). Vidare framkom det att när socialt stöd används för att mildra effekterna av diskriminering kan det främja en känsla av tillhörighet och samhörighet bland ungdomar, vilket i sin tur minskar risken till att hamna i kriminalitet (Haughstved, 2022).

2.3.3 Psykisk hälsa

Forskning har lyft fram att det finns ett betydande samband mellan inre psykiska svårigheter, såsom depression och ångest, och utagerande beteende (Stalker et al. 2020). Stalker (2020) presenterade sambandet mellan depression och ångest och att det kan leda till offensivt beteende och kriminalitet. Andra forskningar har dock resulterat i att inre psykiska svårigheter som depression hos barn har är associerat med lägre risk för våldsbrott i vuxen ålder (Segeren et al. 2020). Detta tyder på att psykisk ohälsa kan utgöra olika slags faror, medan depression hos barn tyder på en lägre risk för våldsbrott resulterar depression hos tonåringar att ha en större risk för våldsbrott (Segeren et al. 2020).

Socialstyrelsen (2017) redogjorde i en rapport att den psykiska ohälsan ökar bland barn och unga vuxna. Den psykiska ohälsan uttrycks främst genom depression, olika ångestsyndrom samt

skadligt bruk och beroende av drogs substanser. Både självrapporterade och diagnostiserade fall av psykisk ohälsa ökar enligt Socialstyrelsen (2017). Utöver ökningen av nya fall observerar man dessutom att antalet befintliga fall förväntas höjas till följd av den långvariga processen och behandlingsperioden för depressioner och ångestsyndrom (Socialstyrelsen, 2017).

I en rapport av Brottsförebyggande Rådet (2008) visar de även på att barn som visar indikationer på känslomässiga svårigheter eller uppmärksamhetsstörningar under sin uppväxt tenderar att ha en ökad risk att utveckla ett kriminellt beteende senare i livet. Andra beteende som barn visar som kan vara riskfaktorer är aggressivitet, impulsivitet och en tendens till både självsabotage och sabotage för andra personer (Brå, 2008). Forskning har visat att ungdomar som har psykologiska sjukdomar eller tillstånd som har en påverkan på deras beteende eller den emotionella kompetensen löper en högre risk att hamna i kriminalitet (Cho et al. 2019). Dessa ungdomar blir involverade i kriminalitet redan i tidig ålder och mer specifikt i stöld och missbruk (Cho et al. 2019).

Det är lättare att ungdomar hamnar i kriminalitet än vuxna för att ungdomar inte har en fullständig mogen konsekvenstänk alltså ju yngre personen är desto lättare rekrytering är det i de flesta fall (Tollin et al. 2023). Dessutom befinner ungdomar sig i en tidsperiod där man söker uppmärksamhet, tillhörighetskänsla och status (Tollin m fl. 2023; Vesterhav och Korsell 2016). Kriminalitet kan lura många ungdomar genom att ge dessa önskemål (Tollin m fl. 2023; Vesterhav och Korsell, 2016).

3. Teori

Studien bygger på Travis Hirschis teori om sociala band (1969) och John Bowlbys anknytningsteori (1969). I detta avsnitt presenterar vi teorier som ska vara till stöd för studiens syfte vilket är att förklara de bakomliggande faktorerna till kriminalitet och att besvara våra frågeställningar. Hirschis teori (1969) om sociala band är relevant för denna studie då det är en framträdande teori inom kriminologin som har använts för att förklara brottslighet och kriminalitet. För att få förståelse över våra respondenternas kriminalitet diskuterar vi vidare Bowlbys anknytningsteorin (1969) för att få insikt till respondenternas föräldrar och hur deras familjeförhållande har påverkat deras livsstil.

3.1 Travis Hirschis teori om sociala band

I den här studien ska vi bland annat utgå från Travis Hirschis teori om sociala band (1969). Newburn (2018) skriver att Hirschis teori (1969) fokuserar på att få förståelse över varför människor håller sig till samhällets normer och inte begår brott, snarare än att bara undersöka orsakerna till brottslighet. Enligt Hirschis teori betraktas brott som ett naturligt fenomen som kan förväntas när människor upplever bristande kontroll över sina handlingar och omgivningar (Newburn, 2018).

Det grundläggande påståendet enligt Hirschis teori (1969) är att barn inte lär sig att begå brott utan snarare lär sig att inte begå brott. Enligt Hirschis teori anses barn från början vara impulsiva och egocentriska (Hirschi, 2002). De måste därför lära sig att anpassa sitt beteende efter föräldrarnas och samhällets normer och regler (Bergström, 2020). Hirschi kännetecknar kriminalitet som ett resultat av misslyckande från familjens, skolans och omgivningens sida att skapa ett avgörande band till en individ (Bergström, 2020). Enligt Hirschi är dessa band nödvändiga för att utforma en person som är ärlig och laglydig. Teorin betonar i och med det att mänsklig natur kräver en inläring av laglydighet genom dess relationer och kontexter (Hirschi, 2002).

I Hirschis teori framträder fyra centrala begrepp: bindning, aktivitetsnivå, engagemang och värderingar. Dessa fyra variabler utgör ett fundament för att förstå människors benägenhet att följa lagar och regler samt deras inblandning i kriminalitet (Bergström, 2020).

3.1.1 Bindning

Bindningen ligger enligt Hirschi (1969) i centralpunkten av internalisering av normer, samvete eller överjag i individens anknytning till andra. I den mån vi bryr oss om vad andra tycker om oss och hur de reagerar mot oss är vi under en viss form av kontroll (Hirschi, 2002). Hirschi (1969) ansåg att anknytning är avgörande av den enkla anledningen att om en person inte bryr sig om andra människors önsknings och förväntningar, det vill säga är opåverkad av andras åsikter, då är den inte bunden av normerna (Hirschi, 2002). Den är fri att avvika från normerna (Hirschi, 1969). Hirschi (1969) ansåg att ha en anknytning till skolan är också en betydande del av anknytningsbegreppet. För att avgöra huruvida en elev har en stark anknytning till skolan eller inte, kan indikatorer såsom intresse för skolarbete, trivsel och betyg vägas in (Hirschi, 2002).

3.1.2 Aktivitetsnivå

Aktivitetsnivå avser den tids- och energiinvestering människor lägger ner i specifika aktiviteter (Hirschi, 2002). Enligt Hirschi (1969) väger vi in de troliga konsekvenserna innan vi agerar. Beräkningarna vi gör i förhållande till vissa handlingar är antydande för vårt intresse för den sedvanliga sociala ordningen (Hirschi, 2002). Det är osannolikt för en individ att göra saker som sänker sin status i det sedvanliga samhället om den har ett intresse för det konventionella samhället (Hirschi, 1969). Newburn (2018) beskrev detta som att tanken är då att en individ investerar tid, energi, sig själv, i en viss linje av aktiviteter. Dessa aktiviteter kan omfattas av exempelvis att skaffa sig en utbildning, starta upp ett företag eller få ett rykte för god moral (Newburn, 2018). När eller varje gång individen överväger ett avvikande beteende, måste den då väga in riskerna för detta avvikande beteende, riskerna individen löper för att förlora den investering i sig själv som man gjort i sedvanligt beteende (Newburn, 2018).

3.1.3 Engagemang

Engagemang avser påståendet att vara djupt engagerad i konventionella och icke-avvikande aktiviteter sannolikt kommer att fungera som ett skydd mot avvikelser (Hirschi, 2002). I den mån

man är uppslukad av konventionella aktiviteter kan man inte ens tänka på avvikande handlingar, än mindre agera ut dessa avvikande handlingar (Hirschi, 2002). På många sätt är detta element av Hirschis argument en teori om möjligheter (Newburn, 2018). Han föreslår att människor kanske helt enkelt är så upptagna med andra regelmässiga aktiviteter att de inte har tid eller möjlighet till en lagstridig aktivitet (Newburn, 2018).

3.1.4 Värderingar

Och slutligen värderingar vilket enligt Hirschis teori (1969) rör styrkan i vårt engagemang för specifika övertygelser. Hirschi (2002) menade att vi som individer i ett samhälle kan vara allmänt bundna till olika kulturella mål, men vi kommer alla att vara olika starkt knutna till dem. Det vill säga desto starkare vår tro på konventionella värden är, desto mindre troligt är det att vi kommer att begå brott (Hirschi, 2002). Denna aspekt av kontrollteorin betonar antagandet att det finns ett gemensamt värdesystem i samhället, vars normer riskerar att brytas (Hirschi, 2002).

3.1.5 Kritik mot teorin

Hirschis teori om sociala band fick kritik från feministiskt håll då han enbart valde att studera pojkar i sin forskning. I kritiken menade de att det hade varit rimligt att studera flickor då flickor generellt sätt visar större konformitet än pojkar (Messerschmidt, 1993). Hirschi (2002) beskrev sin teori som generell, vilket innebär att den bör kunna förklara alla former av brottslighet oavsett kön eller andra bakgrundsfaktorer. Det är värt att notera att alla aspekter av det sociala bandet är sammanlänkade, vilket innebär att om en aspekt är stark tenderar de andra att vara det (Hirschi, 1969). Socioekonomisk status är också en aspekt som Hirschi inte tar mycket hänsyn till, vilket han fått kritik för (Messerschmidt, 1993). Hirschi ansåg att sambandet mellan socioekonomisk status och kriminella handlingar inte är starkt nog och sambandet kan förklaras bäst inom ramen för teorin om sociala band (Hirschi, 2002).

3.2 Anknytningsteorin John Bowlby

Anknytningsteorin formulerades av psykiatern John Bowlby (1969) och betonar betydelsen av barnets nära känslomässiga band till sina vårdnadshavare, betecknat som anknytning.

Anknytningen påverkar barnets sociala och emotionella utveckling (Bowlby, 2010). Tillsammans

med Mary Ainsworth utvecklade Bowlby teorin ytterligare (Broberg, Mothander och Granqvist 2020). Ainsworth bidrog framför allt genom att introducera "the strange situation", där olika anknytningsstilar hos barnet kunde observeras och analyseras (Broberg, Mothander och Granqvist 2020). Bowlby identifierade fyra huvudsakliga anknytningsmönster hos barn, baserat på deras reaktioner i olika situationer (Broberg, Mothander och Granqvist 2020). De fyra anknytningsmönster som Bowlby (2010) presenterade är; trygg anknytning, osäker undvikande anknytning, osäker ambivalent anknytning och desorganiserad anknytning (Broberg, Mothander och Granqvist 2020).

De beskrivna anknytningsmönstren kännetecknas av en sammanhängande och konsekvent interaktion mellan barnet och dess anknytningsperson (Hart och Schwartz, 2015). Denna form av samspel möjliggör för barnet att skapa en inre arbetsmodell av sig själv i relation till andra (Hart och Schwartz, 2015). Hart och Schwartz (2015) beskriver att denna inre arbetsmodell tillåter barnet att utveckla stabila strategier för att tillgodose sina behov av kontakt och trygghet. Trots att anknytningsmönstren kan vara otrygga och medföra utvecklingsmässiga risker ger deras inre konsekvens barnet en möjlighet att bygga upp en stabil inre struktur (Hart & Schwartz, 2015).

3.2.1 Trygg anknytning

Trygg anknytning är ett av de fyra huvudsakliga anknytningsmönstren som John Bowlby (1969) identifierade i sin anknytningsteori. Barnet känner sig säkert nog i sin anknytning till anknytningspersonen för att utforska sin omgivning och experimentera med nya aktiviteter och människor (Bowlby, 2010). Bowlby (2010) menade att barnet känner sig tryggt nog att utforska världen omkring sig. När anknytningspersonen återvänder efter en separation är barnet glad och positivt inställt på att återförenas (Hart & Schwartz, 2015). Det visar öppet och positivt beteende gentemot föräldern och är lätt att trösta om det har varit oroligt under separationen (Hart och Schwartz, 2015). Vid en trygg anknytning har barnet en stark tillit till anknytningspersonens tillgänglighet (Bowlby 2010). Trots att barnet är beroende av föräldern för trygghet och tröst, visar det också en hög grad av självständighet (Hart och Schwartz, 2015). Bowlby (2010) beskrev en trygg anknytning som en känsla av säkerhet, tillit och stabilitet i barnets relation till anknytningspersonen. Det är en viktig faktor för barnets välbefinnande och hälsosamma

utveckling, och det ger grunden för framtida positiva relationer och sociala färdigheter (Bowlby 2010).

3.2.2 Osäker undvikande anknytning

Bowlby (1969) beskrev det osäkra undvikande anknytningsmönstret som när barnet undviker närhet och försöker vara självförsörjande på ett känslomässigt plan. Barnet söker inte aktivt emotionell kontakt med föräldrarna (Bowlby, 2010). Istället lär de sig att stänga av sitt anknytningssystem som ett sätt att skydda sig mot avslag (Bowlby, 2010). När de känner otrygghet eller rädsla undviker de att söka tröst och visar inte sina behov, lägger fokus på andra saker istället (Hart och Schwartz, 2015). Dessa barn har en begränsad förståelse för sina egna och andras känslor och tenderar att undvika att be om hjälp från anknytningspersonen (Hart & Schwartz, 2015).

Enligt Bowlby (2010) kan detta mönster leda till utvecklingen av ett "falskt själv". Mönstret uppstår i familjer där föräldrarna är känslomässigt avvikande eller inte tillgängliga för barnet, kanske på grund av psykisk sjukdom eller egna känslomässiga problem (Hart och Schwartz, 2015). Individerna som uppvisar detta anknytningsmönster har en grundläggande brist på tillit till att få hjälp när hen söker omvårdnad, och förväntar sig istället att bli avvisad (Hart och Schwartz, 2015). Denna skepticisism mot att få stöd kan leda till att individen strävar efter att bli emotionellt självförsörjande och autonom (Hart och Schwartz, 2015). Detta mönster av självförsörjande och undvikande av nära relationer är en direkt följd av att individens anknytningsperson har konsekvent avvisat hen när hen har sökt tröst eller skydd (Bowlby, 2010).

3.2.3 Osäker ambivalent anknytning

Det otrygga ambivalenta anknytningsmönstret karaktäriseras av att barnen är spända, kroniskt osäkra och oroliga för att bli separerade från sin anknytningsperson (Bowlby, 1969). De söker ständigt närhet, men denna närhet ger dem inte den lugn och tillfredsställelse de behöver. Barnen verkar ha sitt anknytningssystem konstant aktiverat och är helt inriktade på att hålla fast vid sin omvårdnadsperson utan att kunna utforska omvärlden på ett tryggt sätt (Hart & Schwartz, 2015). Bowlby (2010) beskriver barn med ambivalent anknytning att de blir lätt överväldigade av sina egna känslor och visar ofta ilska samtidigt som de klamrar sig fast vid sin anknytningsperson. De

har begränsad förmåga att uppfatta och förstå andra och har svårt att använda sin anknytningsperson på ett nyttigt sätt (Bowlby 2010).

Bowlby (2010) beskriver att detta anknytningsmönster uppstår i samspel där föräldrarna inte är frekvent tillgängliga för barnet. Anknytningspersonen är ibland tillgänglig och stödjande, medan de i andra situationer inte är tillgängliga. Det ambivalenta anknytningsmönstret kan även förekomma i familjer där det har skett fysisk separation, såsom sjukhusvistelser eller placeringar, eller där föräldrarna hotar med att överge barnen som en uppfostringsmetod (Hart och Schwartz, 2015). Individerna är osäkra på om deras anknytningsperson kommer att vara antingen tillgänglig, deltagande eller hjälpsam när det behövs. Denna osäkerhet leder till att personen ständigt oroar sig för separation och känner sig ofta rädd för att utforska världen (Hart och Schwartz, 2015).

3.2.4 Desorganiserad anknytning

Anknytning kan inte bara beskrivas som trygg eller otrygg, ett fjärde mönster i Bowlbys anknytningsteori är desorganiserad anknytning (Bowlby, 1969). Barnet visar ingen stabilitet i sitt beteende, istället uppvisar barnet motstridiga eller obegripliga beteenden, såsom överdriven vaksamhet, våldsam vrede eller stereotypa handlingar (Hart och Schwartz, 2015). Det kan också visa sig genom att barnet plötsligt stelnar till eller hejdar sig i sina rörelser utan förvarning (Hart och Schwartz, 2015).

Bowlby (2010) förklarar att desorganiserad anknytning är vanligt förekommande hos barn som lever under förhållanden med fysisk misshandel, föräldrar med allvarliga psykiska sjukdomar, föräldrar som är traumatiserade eller har utsatts för sexuella övergrepp eller fysisk misshandel (Broberg, Mothander och Granqvist 2020). När föräldrar själva har svåra psykiska problem kan de reagera på barnets känslomässiga signaler på ett skrämmande eller aggressivt sätt, vilket förvirrar och skrämmer barnet (Broberg, Mothander och Granqvist 2020). Bowlby (2010) menar på att barnet inte kan utveckla stabila inre arbetsmodeller för anknytning i en miljö där anknytningspersonens beteende är otryggt och oförutsägbart. Denna brist på stabilitet och förutsägbarhet i föräldrarnas beteende leder till en oorganiserad anknytning hos barnet, vilket kan påverka dess sociala och emotionella utveckling på lång sikt (Bowlby 2010).

3.2.5 Kritik mot teorin

Ett konsensusyttrande, utfört av 70 forskare från 23 länder, har framfört denna kritik mot hur anknytningsteorin används inom familjehemsvården (Forslund et al., 2021). Kritik mot användningen av anknytningsteorin inom familjehemsvården fokuserar på felaktig tillämpning i utredningar och beslut (Forslund et al., 2021). Forskning på gruppnivå kan inte direkt appliceras på enskilda barn, vilket betonas av Forslund et al. (2021). Forslund et al. (2021) menar att det är svårt att bedöma enskilda barns anknytning och bör aldrig utgöra ensamt underlag för beslut. Trots antaganden om att barn föds med en inneboende benägenhet att knyta an, utvecklas detta över tid genom regelbunden interaktion (Forslund et al., 2021).

4. Metod

I detta kapitel kommer vi att diskutera metodologiska överväganden, studiens urval, metodens tillförlitlighet, bearbetning och analys samt etiska övervägande. Under metodologiska övervägande kommer vi att presentera och motivera våra metodval. Under urval kommer vi att presentera urvalsprocessen samt våra urvalskriterier. Metodens tillförlitlighet presenterar metodens autenticitet och reliabilitet. Under bearbetning och analys kommer att presentera bearbetningen av analyserna samt kodningsarbetet. Slutligen kommer vi att presentera våra etiska övervägande som vi haft med oss under studiens gång.

4.1 Metodologiska överväganden

Studien bygger på kvalitativ forskning i form av sex intervjuer med Sara, Abbe, Pablo, Bella, Johan och Noah. Intervjuerna varade mellan 45 till 60 min för att få en helhetsbild om respondenternas drivkrafter till brott och hur de ansåg att det kan motverkas. Respondenterna har olika upplevelser därför är semistrukturerade intervjuer den bästa alternativen. Tanken bakom semistrukturerade intervjuer är att studien ska kunna fånga upp en gemensam bas för alla intervjuer samtidigt som respondenternas unika upplevelser (Ahrne och Svensson, 2022).

Genom semistrukturerade intervjuer kan forskare samla in kunskap kring ett visst fenomen eller ett ämne med respondenternas språkbruk, normer och upplevelser (Eriksson-Zetterquist och Ahrne, 2022). Genom att använda semistrukturerade intervjuer ges respondenterna möjlighet att uttrycka sig fritt samtidigt som vi som intervjuare kan styra samtalet mot specifika ämnen av intresse. Detta möjliggör en djupare förståelse för respondenternas upplevelser och perspektiv, vilket är centralt för att fånga komplexiteten i ämnet ungdomskriminalitet och de bakomliggande orsakerna till detta beteende (Bryman, 2018). Dessutom skriver författarna Eriksson-Zetterquist och Ahrne (2022) att forskaren kan anpassa frågor och dess ordning beroende på situationen. Intervjuer möjliggör att forskaren eller studenten får en nyanserad och helhetsbild kring det fenomenet man forskar på jämfört med en vanlig frågeformulär. Samtidigt kan man ha en standardiserad frågeformulär för att kunna jämföra och analysera olika respondenternas svar (Eriksson-Zetterquist och Ahrne, 2022).

4.2 Urval

Studiens urval är baserat på ett målstyrt tillvägagångssätt. Det innebär att urvalet bygger på kriterier som följs vid val av respondenter för att säkerställa att respondenterna är relevanta för studien (Bryman, 2018). Denna uppsats kommer att fokusera före detta unga lagöverträdare. För att kunna hitta respondenter samt skydda deras integritet valde vi att rekrytera respondenter som är medlemmar i KRIS (Kriminellas revansch i samhället). Dessutom valdes KRIS organisationen utifrån forskningsetiska kriterier som diskuteras mer under etiska övervägande.

KRIS är en organisation som startades av före detta kriminella för att stödja människor som vill lämna ett brottsligt liv. KRIS erbjuder stöd på många olika sätt till sina medlemmar, exempelvis boende, kontakt med myndigheter, osv (Frodlund, 2003). Vi har valt att utgå från KRIS organisationen för att de jobbar med före detta kriminella.

Det togs hänsyn till att det är både säkrare och smidigare att välja respondenter utifrån en organisation för man vet från första början mycket mer om en offentlig organisation än en privatperson (Eriksson-Zetterquist och Ahrne, 2022, s 63). Därför valdes det ut respondenter för intervjuerna från KRIS organisationen. Det är en organisation där medlemmar är relevanta respondenter för vår studie.

Urvalet bygger på ett fast målstyrt och priori urval. Bryman (2018) skriver att det fasta tillvägagångssättet innebär att urvalet är bestämt redan i början av studien. Prioriurval innebär att kriterierna för urvalet är bestämda och förändras inte under forskningens gång (Bryman, 2018). Urvalskriterier är viktiga för att säkerställa relevanta respondenter. Studien handlar om unga lagöverträdare därför valdes respondenter som är:

- Blivit dömd för ett brott mellan 15 och 20 års ålder
- Medlemmar i KRIS
- Över 25 år gammal
- Har inte begått brott på minst fem år

Varje kriterium som valdes ut hade en specifik orsak bakom den. Första kriteriet valde vi för att studien fokuserar på unga lagöverträdare som har definierats innan som personer som utför

olagliga handlingar innan de uppfyller tjuogoett. Dessutom ska de inte vara yngre än femton år, för då är respondenterna inte straffmyndiga vilket vi anser att de ska vara båda av relevans för studien och för etiska skäl. Eftersom studien fokuserar på risk- och skyddsfaktorer och inte på kriminalitet i sig anser vi att det räcker med att vara dömd för ett brott. Andra kriteriet satt vi i första hand för att respondenten ska ha haft stöd för att kunna bearbeta det som de har gått igenom. Dessutom är det smidigare för oss att hitta respondenter genom en organisation för vi har redan kännedom om organisationen och vilka medlemmarna är. Tredje kriteriet och fjärde kriteriet valdes ut av samma orsak som tidsfaktorn. Människor behöver en tid för att bearbeta och kunna resonera kring det som har varit en risk- och en skyddsfaktor.

4.3 Genomförande

Genomförandet av intervjuerna började med att söka upp KRIS organisationer som fanns runt om i Sverige. Vi hittade kontaktinformation till dem och skickade ett mail till dem där vi presenterade oss kort och nämnde studiens syfte och frågeställning. Dessutom befogade vi informationsbrevet (Se bilaga 1) och intervjuguiden (Se bilaga 2) både för tydlighetens skull men också för att respondenterna ska veta redan innan intervjun vilka frågor som kommer att komma. Detta anser vi är viktigt för att vår studie handlar om kriminalitet vilket är ett känsligt fenomen (Eldén, 2020) och vi kommer fråga respondenterna om deras privata liv vilket kan vara känsligt.

Respondenterna fick själva ta kontakt med oss. Respondenter som skickade till oss var från runt om i Sverige och därför var Zoom-möten det optimala sättet att genomföra intervjuerna. Vi och respondenterna mailade fram och tillbaka om datum och tid för ett digitalt möte. Det var ett smidigt sätt och det fungerade utmärkt under de flesta intervjuerna. Dock var nätet ett förhinder i en intervju där respondenten inte syntes lika bra på kamera och ibland fick respondenten berätta om meningen för att vi inte kunde höra henne. Detta skapade ett förhinder i samtalet för den flöt inte på lika bra som de andra intervjuerna.

Alla intervjuerna påbörjades genom att återigen nämna studiens syfte kort och berätta om sekretessen, alltså att respondenterna kommer att vara anonyma för alla andra. Respondenterna fick själva välja de fiktiva namnen som användes i studien. Därefter gick intervjuer som det är planerat i intervjun (Se bilaga 2) med följdfrågor.

4.4 Metodens tillförlitlighet

För att bedöma tillförlitligheten hos metoden kan olika kriterier användas, såsom trovärdighet, överförbarhet, pålitlighet och möjligheten att styrka och bekräfta resultaten (Bryman, 2018).

Trovärdigheten handlar om att forskningen följer de regler som är utsatta för den. Dessutom ska resultatet kontrolleras med respondenterna för att säkerställa att forskaren har förstått respondenterna på rätt sätt, även kallats respondentvalidering (Bryman, 2018). Under studiens gång följdes alla regler som är utsatta för den samt de etiska reglerna. Intervjuerna transkriberades på ett objektivt sätt där respondenternas egna språkbruk, åsikter och perspektiv har kommit fram. Att intervjuerna transkriberades objektivt innebär att vi under transkriberingen noggrant skrev ner respondenternas exakta svar, inklusive alla pauser och tveksamheter, för att fånga hela kontexten och nyanserna i deras uttalanden. Vi beskrev även deras kroppsspråk och tonfall för att ge en så heltäckande bild som möjligt av deras kommunikation. För att säkerställa att vår transkribering var korrekt och att inget viktigt gick förlorat eller misstolkades, upprepade vi respondenternas svar för dem under intervjun. Detta ger en möjlighet till att få en bekräftelse från respondenterna att man som intervjuare har uppfattat deras exakta mening och svar på våra frågor korrekt (Bryman, 2018).

Genom denna metod kunde vi också identifiera och rätta till eventuella missförstånd direkt. Vi lade stor vikt vid att vara neutrala och opartiska i vårt transkriberingsarbete. Detta innebar att vi inte tolkade eller lade till våra egna åsikter, utan fokuserade på att återge respondenternas ord och uttryck så troget som möjligt. På detta sätt kunde vi bevara respondenternas autentiska röster och perspektiv, vilket är avgörande för att upprätthålla integriteten och tillförlitligheten i vår forskning. Denna noggranna och metodiska transkriberingsprocess var central för att säkerställa att analysen av intervjuerna baserades på en korrekt och fullständig representation av respondenternas svar. Genom att dokumentera varje detalj och nyans i deras uttalanden, kunde vi få en djupare förståelse för deras synpunkter och erfarenheter, vilket i sin tur bidrog till att stärka kvaliteten och validiteten i våra forskningsresultat.

Överförbarhet handlar om att resultatet från en studie ska kunna tillämpas i en annan kontext eller i samma kontext vid en annan tidpunkt. Detta innebär att resultaten inte bara är relevanta för den specifika situation som studerades, utan också kan vara användbara och giltiga i andra sammanhang. Även om det talas om överförbarheten fokuserar kvalitativ forskning en djupare förståelse för ett visst fenomen eller verklighet, nämligen "thick descriptions" (Bryman, 2018). I denna studie kommer fokuset ligga på att förstå risk- och skyddsfaktorer för ungdomskriminalitet. Överförbarheten kommer att vara aktuell till en viss del då resultatet kan vara överförbar i många kontexter samt senare i tiden. Detta innebär att de insikter och fynd som framkommit i studien inte bara är begränsade till den specifika situation eller grupp som undersöktes, utan också kan appliceras på liknande situationer eller grupper i framtiden. Till exempel kan resultat från en studie om risk- och skyddsfaktorer för ungdomskriminalitet användas i fortsatt forskning inom samma område. Om andra forskare eller praktiker vill förstå ungdomskriminalitet i olika geografiska områden eller i olika tidsperioder, kan de dra nytta av denna studies resultat.

Pålitligheten handlar om att forskaren ska kunna tydligt beskriva hela forskningsprocessen på ett så sätt att andra forskare kan kritiskt granska arbetsprocessen och resultatet (Bryman, 2018). Bryman (2018) beskriver dock denna teknik som tidskrävande inom kvalitativ forskning då man som forskare får ut enorma mängder av data. Pålitligheten visas i studien under metoddelen där beskrivs hela arbetsprocessen på ett tydligt och transparent sätt inför alla som läser uppsatsen.

Möjlighet att styrka och konfirmera handlar om att forskaren ska kunna styrka och konfirmera att hen har presenterat ett objektiva arbete där resultatet inte påverkas av personliga åsikter och teorier. Det går inte att studera ett samhälleligt fenomen helt objektiva men att forskaren ska försöka agera objektiva så långt som möjligt (Bryman, 2018). Vår strategi för att bemöta det kriterien är att aktivt lyssna på respondenter och ordagrant transkribera intervjuerna. Detta kommer hjälpa oss att se kontexten utifrån respondenternas perspektiv och få en djupare förståelse för dem. Slutligen kommer vi att läsa arbetet enskild för att säkerställa att den är så objektiva som möjligt. Detta kommer vi göra för att säkerställa att våra egna värderingar, åsikter eller fördomar inte omedvetet påverkar resultatet. Genom att göra denna individuella genomgång

strävar vi efter att identifiera och eliminera eventuella subjektiva inslag som kan ha smugit sig in i arbetet, antingen direkt eller indirekt.

4.5 Bearbetning och analys

Studien bygger på ett abduktivt angreppssätt. Vi har kombinerat tidigare forskning och vårt empiriska material för att kunna analysera vår resultat. Ett abduktivt angreppssätt är ett flexibelt sätt som undersöker kontexter och människor utifrån hur de själva upplever och berättar om det (Bryman, 2018). Dessutom är den en kombination av både deduktiv och induktiv ansats.

Deduktiv angreppssätt är forskning som bygger på en teori där forskaren samlar in data och analyserar det för att kunna bevisa eller förneka teorin (Bryman, 2018). Bryman (2018) skriver att det induktiva angreppssättet innebär att forskaren samlar och analyserar data för att utveckla en teori.

Efter att alla sex intervjuer genomfördes fick vi en stor mängd empirisk material. Rennstam och Wästerfors (2022) skriver att all empirisk material forskning får fram behöver ett aktivt arbete för att kunna bearbetas och analyseras. Det aktiva arbetet påbörjades genom att alla intervjuer transkriberades ordagrant vilket underlättade analysarbetet och där började vi se ordning och ett visst mönster. Rennstam och Wästerfors (2022) fortsätter vidare och menar att forskaren behöver gå igenom hela materialet för att sedan sortera ut material och skapa en ordning. Ordningen är något som konstateras av forskaren och begreppen som valts ut. Forskaren kan inte redovisa all material som man får genom att göra sin studie utan forskaren måste noggrant välja de representativa delarna (Rennstam och Wästerfors, 2022). Därför valde vi endast de representativa delarna som svarar på våra frågeställningar.

Efter att vi genomfört intervjuerna, påbörjade vi processen med att koda intervjumaterialet. Kodning är en betydande del av bearbetningen. Kodning är en sammanfattning av vad materialet handlar om (Böll, 2015). Böll (2015) menar att kodning är ett sätt att bryta ner material till små betar för att sedan kunna kategorisera dem och samla ihop dem på ett nytt sätt. Vi påbörjade kodningsarbetet genom att först läsa igenom hela våra transkriberingar utan några begränsningar.

Böll (2015) skriver att forskare börjar med en öppen kodning, alltså att forskaren läser igenom sitt material för att sedan kunna hitta ett mönster eller återkommande begrepp. Koder är inget som finns klart i materialet redan från början utan det är något som forskaren ska konstatera (Rennstam och Wästerfors, 2022). Efter vår läsning kunde vi identifiera risk- och skyddsfaktorer som våra respondenter hade gentemot kriminalitet. Genom att tilldela specifika koder till olika delar av materialet, kunde vi organisera och analysera data på ett strukturerat sätt, vilket hjälpte oss att upptäcka samband och dra meningsfulla slutsatser från våra intervjuer.

Efter att koderna är uppsatta påbörjas en selektiv kodning, alltså att forskaren ska samla ihop trådarna (Böll, 2015). Koderna vi konstaterade kategoriserade under olika kategorier, exempelvis familjrelationer och boendemiljö, för att kunna få en helhetsbild om risk- och skyddsfaktorer. Forskaren ska kunna skapa en helhetsbild och en förståelse av det som är viktigast och representativt i materialet (Böll, 2015; Rennstam och Wästerfors, 2022). Efter att vi har läst tidigare forskning om unga lagöverträdare fann vi flera återkommande begrepp, såsom familjrelationer och boendemiljö, skolmiljö och umgänge, och psykiska hälsan. Vi utformade intervjuguiden (Se bilaga 2) på ett sätt som skulle underlätta kodningsarbetet. Vi kopplade både tidigare forskning och teori till vår empiri för att kunna samla ihop trådarna och skapa en förståelse kring de bakomliggande faktorer som ledde före detta unga lagöverträdare till brott och hur de kan motarbetas.

Böll (2015) skriver att teorin är en avgörande faktor för analysen. Vissa forskare har kompetensen att redan tidigt under analysprocessen upptäcka potentiella teoretiska perspektiv (Böll, 2015). Forskare kan använda vilken teori som helst så länge teorin kan appliceras på det empiriska materialet och forskaren kan argumentera för det (Rennstam och Wästerfors, 2022). Efter kodningen identifierade vi de teorier vi skulle använda. Därefter gick vi igenom det transkriberade materialet flera gånger för att få en god uppfattning om vad respondenterna hade sagt och noterade återkommande teman, mönster och viktiga uttalanden. Vi använde teorins begrepp och ramverk för att analysera de kodade segmenten av intervjuerna, vilket innebar att vi tolkade deltagarnas svar genom linsen av den valda teorin och tidigare forskning.

Vi valde Hirschis teori om sociala band (1969) och Bowlbys anknytningsteori (1969, och fokuserade på att identifiera hur respondenternas olika utsagor reflekterade deras sociala och familjära relationer och band. Därefter jämförde vi våra teoretiska tolkningar med de ursprungliga koderna och temana för att se om teorin stöder eller utmanar de mönster vi initialt hade identifierat. Detta steg hjälpte oss att validera våra fynd och ledde till nya insikter.

4.6 Etiska överväganden

Respondenter som valdes är över 25 år för att säkerställa att de har gjort det långt tillbaka i tiden. Tiden spelar roll här för att ämnet inte ska kännas lika aktuellt eller känsligt (Eldén, 2020). Vi ville gärna att respondenterna skulle ha haft tid för att kunna bearbeta det hela de har gått igenom. Dessutom är de medlemmar i en organisation som hjälper dem att bearbeta sina känslor och sätta ord på dem.

God forskningssed är ett samlingsdokument där det finns lagar och regler som forskaren ska hålla sig till för att sin forskning ska fylla de etiska kraven. I vår studie, som berör människor och deras liv, är det av yttersta vikt att vi tar hänsyn till forskningsetiska riktlinjer för att säkerställa respekt för individens människovärde, rättigheter och grundläggande friheter (Vetenskapsrådet, 2017; Eldén, 2020). Enligt *lagen (2003:460) om etikprövning av forskning som avser människor* ska forskning genomföras med hänsyn till dessa principer, vilket innebär att vi som forskaren måste vara särskilt medveten om de etiska dilemman och risker som kan uppstå i samband med studien. Att upprätthålla höga etiska standarder är grundläggande för att säkerställa forskningens integritet och trovärdighet.

Det finns fyra olika grundkrav vid en etisk forskning, nämligen informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet samt nyttjandekravet. Informationskravet innefattar att forskaren ska informera de berörda om studiens syfte och all annan information som kan vara avgörande för deras deltagande eller ställning (Eldén, 2020. s. 30-31). Detta kravet har vi uppfyllt i vår studie genom att vi har skickat ut informationsbrev med all information till respondenterna. Detta kravet uppfylldes även innan vi utförde intervjuerna.

Samtyckeskravet innefattar att deltagandet i studien ska vara frivilligt och respondenterna ska ge sitt samtycke (Eldén, 2020. s. 30-31). Samtyckeskravet uppfylldes genom att respondenterna själva fick kontakta oss om de vill delta i studien. Dessutom fick respondenterna ge sitt muntliga samtycke innan vi påbörjade intervjuerna.

Konfidentialitetskravet innefattar att alla personuppgifter som samlas in ska förvaras med förtroende och endast de behöriga ska kunna få tag på dem (Eldén, 2020. s. 30-31).

Konfidentialitetskravet uppfylldes genom att endast vi som skribenter kommer kunna ta del av respondenternas personuppgifter. Alla personer avdentifierades redan under transkribering.

Intervjuerna utfördes digitalt via zoom, vilket sparades via en inspelning på filer.

Transkriberingen utförde vi i ett gemensamt dokument som enbart skribenterna hade tillgång till.

Nyttjandekravet som handlar om att uppgifterna vi samlar in ska endast användas för studiens syfte (Eldén, 2020. s. 30-31). Detta kravet uppfylldes genom att vi endast kommer använda all information vi får för studiens syfte vilket är att få förståelse över faktorerna som ledde unga lagöverträdare till att begå brott. All insamlad material kommer att tas bort efter avslutad studie.

5. Resultat och Analys

I detta kapitel presenteras resultaten och analysen av respondenternas intervjuvar.

Respondenterna, som deltog i studien, tilldelas fiktiva namn för att anonymisera dem. Dessa namn kommer i texten att vara; Sara, Abbe, Pablo, Bella, Johan och Noah. Intervjuerna transkriberades och sedan jämfördes respondenternas svar med tidigare forskning som presenterats tidigare i studien.

Kapitlet är strukturerat i olika teman, varav varje avsnitt fokuserar på ett specifikt tema. De valda teman är de som valdes via litteratursökning och avgränsningar och som lyfte upp risk och skyddsfaktorer som vi ansåg vara av vikt för vår studie. De teman som diskuteras är familjrelationer och boendemiljö, skolmiljö och umgänge, psykiska hälsan och riskfyllda miljöer. Alla teman som presenteras i detta kapitel kan fungera både som skyddsfaktorer eller riskfaktorer. Därför har vi valt att presentera våra teman och därefter presentera vilka aspekter som fungerar som riskfaktorer och vilka som fungerar som skyddsfaktorer. Varje avsnitt inkluderar utdrag från intervjuerna för att belysa temat ytterligare. Vi kommer även presentera de teoretiska begreppen har även tillämpats på specifika delar av intervjumaterialet och vilka insikter detta har gett oss.

Eftersom studien endast inkluderar sex respondenter kan inga generella slutsatser dras om hur alla tidigare kriminella personer tänker. Dock kan vissa gemensamma mönster urskiljas bland de sex respondenterna, vilket kan bidra till förståelsen av deras kriminella beteende. Genom vår analys kunde vi använda tidigare forskning för att förstå vissa av våra respondenternas väg mot kriminalitet. Genom att vi valde att undersöka flera olika aspekter inom våra valda teman, kunde vi under analysen avgöra om våra valda tema var en risk- eller skyddsfaktor för deras kriminalitet. Alla våra respondenter har varit unga lagöverträdare. Alla våra respondenter är även idag medlemmar i organisationen KRIS.

5.1 Familjrelationer

I intervjuerna framkom det att tre av sex respondenter hade bristande familjeförhållanden som varit svåra och där föräldrarna varit frånvarande. Föräldrars övervakning var också bristfällig,

och enligt tre av respondenterna var det den primära orsaken till att de hamnade i kriminella situationer. Dessutom menade fem av våra respondenter att en tryggare hemmiljö och bättre familjeförhållanden kunde hindra deras kriminella bana. I det enstaka fallet där respondenten inte ursprungligen befann sig i en kriminell familj, visste inte familjen om deras kriminalitet. Detta understryker vikten av en viss kontroll från föräldrarnas sida över barnets aktiviteter, eftersom föräldrar då riskerar att inte ha insikt i vad barnet gör på sin fritid utanför hemmet om inte barnet själv berättar (Ring 1999; Stattin 2001).

En riskfaktor för barn är missbrukande föräldrar. En förälder som missbrukar kan ha svårare att skapa ett starkt känslomässigt band till barnet (BRÅ, 2008). Forskning visar att en stark anknytning till föräldrarna kan skapa en trygg miljö för barnet och lära det moraliska regler, medan en svag anknytning kan leda till normbrytande beteende och därmed öka risken för kriminalitet (Svensson, 2004). Under intervjun med Sara bad vi henne att beskriva hur hennes mammas missbruk samt nätverk hade en påverkan på hennes kriminalitet.

Sara: När mamma var borta fick jag testa på knark och det var även vid den tiden jag började bli sexuellt trakasserad av både mammas pojkvänner och vissa av deras vänner. Desto fler män hon tog hem, desto mer lärde jag känna och desto mer knark fick jag att testa på. Jag skulle nog säga att jag blev knarkberoende redan vid 15 års ålder. Och när jag blev knarkberoende kunde jag möta upp killarna för att få knark. Så ja ungefär så det hela började.

Sara växte upp i en familj där hennes mamma missbrukade narkotika och i ett hem där många andra också var involverade i drogmissbruket. Hirschis teori understryker även vikten av familjerelationer när det kommer till barns brottslighet. Enligt honom kräver den mänskliga naturen inläring av laglydighet (Bergström, 2020). Att ta hänsyn till familjerelationer och anknytning i ungdomars uppväxtmiljö kan därför vara avgörande för att förstå och förebygga brottsligt beteende.

Enligt Hirschis teori (1969) hade hennes mamma brister i sin föräldraförmåga om att lära barn vad som är rätt och fel enligt Hirschis teori (1969). De två andra respondenter som hade bristande familjeförhållande delade upplevelse som Sara om en förälder som missbrukar. Enligt

Hirschi hade föräldrarna förmågan och relationen till sina barn att lära dem om laglydighet och att begå brott är fel. Enligt Bowlbys anknytningsteori (1969) hade de tre respondenterna med bristande familjeförhållande en desorienterad anknytning. I en miljö där anknytningspersonens beteende är otryggt och oförutsägbart, hindras barnet från att utveckla stabila inre arbetsmodeller för anknytning. Detta var något som Sara upplevde då hon befann sig i en turbulent miljö med en mamma som missbrukade, och mammas olika pojkvänner som nästan alla utsatte Sara för sexuella övergrepp, antingen själva eller med deras vänner.

Svensson (2004) beskrev hur föräldrar kan vara både skyddsfaktor och en riskfaktor. Forskningen visar att en stark anknytning till föräldrarna kan leda till att barnet växer upp i en trygg miljö och lär sig de moraliska reglerna (Svensson, 2004).

Abbe: Hade ingen speciell relation med min pappa men jag var lite av mammas pojke. När hon fick reda på min livsstil och att jag var kriminell ville hon inte ha något med mig att göra. Blev helt förstörd av det, och i slutändan var det min vilja att ha min mamma i mitt liv igen som fick mig på rätt spår.

Abbe var den respondenten som hade en bra relation till sin mamma och hade enligt Bowlbys (2010) anknytningsteori en trygg anknytning till sin mamma. Bowlby (2010) beskrev en trygg anknytning som en känsla av säkerhet, tillit och stabilitet i barnets relation till anknytningspersonen. Till skillnad från våra andra respondenter var föräldrarna en skyddsfaktor i Abbes fall. Han beskrev hur det var hans drivkraft att ta sig ur kriminalitet. Trots att han hade en trygg anknytning till sin mamma och att det var en skyddsfaktor för Abbe. Trots att det fanns skyddsfaktorer i Abbes liv, hamnade han ändå i kriminalitet. Trots att det fanns omständigheter eller resurser som vanligtvis anses skydda en individ från att bli involverad i kriminell verksamhet, såsom stabil familj, valde Abbe att ändå i en kriminell bana. Detta visar på att den aspekten som var en riskfaktor för majoriteten av våra respondenter så var den familjära aspekten en skyddsfaktor för Abbe.

Enligt forskning (Kennedy et al., 2019) utgör kriminella familjemedlemmar en betydande riskfaktor för att ungdomar ska dras in i kriminalitet. Forskning visar även att barn som har

starka sociala band till kriminella löper en högre risk att hamna i kriminalitet jämfört med andra barn (Shannon och Ring, 2009). Under intervjun frågade vi vår respondent hur han kände som barn att han hade en kriminell familj.

Pablo: Det hände några gånger att vi besökte min pappa när han satt inne. Som barn såg jag inget fel med det och när jag frågade honom om varför han satt inne så svarade han något i stil om att han tog hand om familjen på detta sättet och att han snart skulle vara hemma igen. När jag blev äldre blev det att jag gjorde olagliga saker med honom och då kände jag stolthet för jag kände att jag gjorde något bra för hemmet och familjen. Det var helt enkelt att vi tog hand om varandra på de här sättet.

I intervjuerna berättade en av respondenterna om hur han växte upp i familjer där en kriminell livsstil var normen, vilket gjorde deras inträde i kriminalitet naturligt. Denna respondenten hade relativt goda relationer till sina föräldrar trots att de levde i kriminella familjer. Enligt Hirschis fjärde begrepp, värderingar (1969), hade familjerna i dessa fall okonventionella värderingar, vilket ökade risken för att barnen skulle följa en kriminell livsstil. I Pablos fall där han växte upp i en kriminell familj och en kriminell livsstil var det enligt Bowlbys teori om osäker ambivalent anknytning (2010). Som barn verkar ha sitt anknytningssystem ständigt aktiverat och är helt fokuserade på att hålla sig till sin omvårdnadsperson utan att kunna utforska omvärlden på ett säkert sätt. De blir lätt överväldigade av sina egna känslor och visar ofta ilska samtidigt som de klamrar sig fast vid sin anknytningssystem. Denna anknytningssystem begränsar deras förmåga att förstå och tolka andra människors beteenden och gör det svårt för dem att använda sig av sin omvårdnadsperson på ett meningsfullt sätt (Bowlby, 2010). Att förstå dessa dynamiker inom familjer och anknytningssystem kan bidra till en mer djupgående förståelse av ungdomars väg in i kriminalitet och därmed möjliggöra effektivare interventioner och förebyggande åtgärder.

5.2 Socialt umgänge

Våra resultat tyder på att ungdomars sociala umgänge har en direkt koppling till kriminalitet. Alla våra respondenter hade människor som utförde brott i deras sociala umgänge. Det har antingen varit en riskfaktor som har lett dem in till kriminalitet eller en faktor som led till fortsatt brottslighet.

Många ungdomar tillbringar mycket av deras tid med sitt sociala umgänge. Om ungdomens socialt umgänge består av människor som utför kriminella handlingar tenderar ungdomen att begå kriminella handlingar (Ring, 1999). Detta är på grund av grupptillhörigheten, den starka sociala banden och inläringen som sker (Ring, 1999; Sarnecki, 2001; Fonden, 2001) .

Sara: Ja, när jag umgicks med dem kände jag för första gången att ingen såg ner på mig där på grund av min och min mammas situation. Många av dem upplevde samma situation som mig eller hade liknande upplevelser och mellan dem kunde jag känna mig i en stor gemenskap där jag är välkommen som jag är. Dessutom var umgänget roligt och skrattfyllt och jag började skapa en tillhörighet till den miljön. Jag hade inga tankar om att släppa droger eller alkohol för jag ansåg inte att det var någon fel miljö under den tiden.

Enligt många studier (Ring, 1999; Stewart, 2003) kan man konstatera att Sara uppenbarligen kände en grupptillhörighet till den kriminella kretsen. I Saras fall hade hon tillbringat lång tid med dem både inom och utanför skolan vilket har gjort att hon har känt grupptillhörighet. Enligt Ring (1999) kan denna grupptillhörighet leda till ett gruptryck och därför kan vissa ungdomar uppleva svårigheter med att lämna kriminalitet.

Flera av våra respondenter nämnde att människor som befann sig i kriminella umgänge hade ett starkt socialt band till varandra vilket gjorde det svårare att lämna kriminaliteten. Det kan förklaras med hjälp av Siahpoush och Heidarabadi (2012) studie som resulterade i att ungdomar som har en hög socioekonomisk status i dessa grupper har svårt att lämna.

Johan: Jag och mina vänner var inte bara vänner utan vi var bröder under den tiden. Vi var med varandra dag och natt och alla ställde upp för varandra. Jag har aldrig varit i en sån vänkrets innan. Vi var som en stor familj där alla backade varandra.

Johan förklarade sitt umgänge som en riskfaktor som både led in honom i kriminalitet men som också gjorde att han fortsatte med det. Detta kan förklaras med hjälp av det Stewart (2003) skrev

att ungdomar finner stöd för de brott han eller hon gör. Det stödet saknades redan hos Johan för att han var ensam och hade inga vänner innan han började utföra brott.

Studiens respondenter starka band till deras umgänge har visat en direkt koppling till kriminalitet. Detta kan förklaras genom Hirschi teori om sociala band (Hirschi, 1969). Hirschi (1969) menar att anknytning är en avgörande faktor för att antingen följa eller bryta de normerna som finns redan i samhället. Respondenternas anknytning till deras sociala umgänge har lett till att respondenterna ville leva upp till deras umganges förväntningar och göra samma handlingar som deras umgänge gör. Därför kommer vår studie fram till att umgänge i dessa fall är en riskfaktor.

5.3 Skolan

Av de sex respondenterna var det fyra som framhöll skolmiljöns betydelse för deras kriminella beteende. Skolan har både varit en risk och en skyddsfaktor. Även om många av de undersökta individerna inte initialt började sin kriminella bana i skolan, har skolan ändå haft en betydande påverkan på deras väg in i kriminalitet. Respondenterna menade att mer engagemang från skolan hade kunnat vara en skyddande faktor. De föreslog att kommuner bör erbjuda fritidsaktiviteter för att minska risken för kriminalitet genom att främja samhörighet och självkänsla.

Denna upptäckt understryker vikten av att inte bara fokusera på individers bakgrund eller personliga omständigheter när man analyserar kriminellt beteende, utan också på den miljö där de spenderar en betydande del av sin tid, nämligen skolan.

En av våra respondenter påpekade också vikten av ett fungerande stödsystem för att undvika utanförskap.

Noah: När jag gick i skolan hade jag läs- och skrivsvårigheter och för varje år som gick blev skolan bara tuffare. Jag kände mig dum i skolan och att alla andra klarade allting bättre än mig. Jag skämdes så mycket varje gång den där extra stöd läraren kallade ut på mig framför min klass. Till slut började jag undvika att gå in i klassen och det var många som skolkade i min skola så jag började lära känna dem. sen fick jag veta att de håller på med kriminalitet. först var

jag vän med dem utan att hålla på att göra kriminella saker men senare blev jag indragen i det med.

Noahs inträde i brottslighet kan kopplas till den influens hans umgänge hade på honom. Denna observation stöds av Ring (1999), som hävdar att brottsligt beteende är inlärt och kan överföras mellan ungdomar i sociala kretsar. Enligt Ring kan ungdomar lära sig och anamma brottsliga handlingar genom att observera och efterlikna beteendet hos sina vänner och bekanta som redan är involverade i kriminalitet. Vidare understryker Stewart (2003) att ungdomar som ingår i kriminella grupper ofta uppmuntras att fortsätta med brottslig verksamhet tack vare det stöd och beröm de får från sina jämnåriga. Detta fenomen kan bidra till att förstärka deras deltagande i brottsliga aktiviteter och ytterligare förstärka deras koppling till den kriminella miljön de är en del av.

Enligt Hirschis (2002) teori om sociala band kan en svag anknytning till skolan fungera som en riskfaktor som kan leda ungdomar in i kriminalitet. I och med att Noah själv berättade om hans låg tillhörighetskänsla och att det var där han började utföra brott kan man konstatera att Hirschis teori stämmer på hans fall. Dessutom har forskning (Sutherland, 2011; Lemma et al, 2014) visat att elever som har det tufft i skolan och behöver insatser utanför sin egna klass kan tappa tillhörighetskänsla och vänder sig till kriminalitet istället.

Vår resultat har visat att skolan kan vara en skyddsfaktor som gör att ungdomar inte begår brott eller att de slutar med sin brottslighet. Tidigare forskning har visat att skolan kan fungera som en skyddsfaktor om eleven har en positiv anknytning och är motiverad till skolarbetet (Sutherland, 2011; Lemma et al, 2014).

Bella: Han hjälpte mig på många olika sätt så jag skulle säga att han var en motivering för min del. Jag har aldrig haft stöd från en vuxen i min närhet, för mina föräldrar har aldrig gett mig det stödet jag behövde så han var den enda vuxen som fanns där för mig. Jag skolkade jättemycket innan jag träffade honom för jag hatade skolan men efter jag träffade honom började jag gilla skolan. Han förklarade ämnen på ett enkelt sätt och umgicks med mig på rasterna vilket var en stor förändring för mig för innan honom var ensam på rasterna... vi satt

även efter skolan och gjorde aktiviteter med andra i skolan. det gjorde att skoldagen kändes meningsfullt men jag var trött efter det hela så jag orkade inte träffa de andra senare.

Bella nämnde att hon hade ingen vuxen som var emotionell tillgänglig för henne förutom fritidsledaren. Utifrån det kan man konstatera att hon hade en osäker undvikande anknytning till sina föräldrar. Bowlby (2010) skriver att det osäkra undvikande beteendet kan leda till att barnet inte har tillit till emotionellt stöd hos föräldrar. Det kan vara en riskfaktor som ledde henne in i kriminalitet. Fritidsledaren har dock hjälpt henne till att skapa en positiv anknytning till skolan vilket har gjort att hon har blivit mer motiverad till skolarbetet och gjort lagliga aktiviteter (Shannon och Ring, 2009). Bellas fall kan också kopplas till Haughstved (2022) studie som kom fram till att människor som har stöd i sin omgivning tenderar att ha en positiv utveckling i den mentala hälsan. Bella nämner flera gånger under intervjun hur mycket hans stöd har varit en betydande orsak till att lämna kriminalitet.

5.4 Psykisk hälsa

Våra resultat visar att psykisk ohälsa kan vara en riskfaktor till varför man börjar begå brott men de flesta av våra intervjuer visar på att det var någon som kom i samband samt förvärrades med kriminaliteten. Fem våra respondenter berättade att de inte kunde vända sig till deras föräldrar för emotionellt stöd, främst för deras föräldrar var frånvarande i sin föräldraroll, för de skämdes att prata om det med sina föräldrar men även för att det inte var något som man tog på allvar och behövde prata om i familjen.

Enligt Socialstyrelsen (2017) har den psykiska ohälsan bland barn och unga vuxna ökat, vilket främst visar sig i form av depression, olika ångestsyndrom samt skadligt bruk och beroende av substanser. Dessutom befinner sig ungdomar i en livsfas där de aktivt söker uppmärksamhet, tillhörighet och status (Tollin et al., 2023; Vesterhav & Korsell, 2016).

Johan: Jag mådde inte alls bra, kände mig inte alls sedd tills jag började göra några småbrott, då kände jag att genom kriminalitet kunde jag uppnå allting. Jag hade personer som gillade mig för jag hittade på småbus. Fram tills dess höll jag mig oftast för mig själv och gjorde mitt bara.

Våra respondenter delade med sig av hur de, när de mådde dåligt, ofta isolerade sig från sin omgivning och höll sig för sig själva. Detta beteende återspeglar ofta ett anknytningsmönster som Bowlbys anknytningsteori (1969) identifierar som osäker undvikande. Enligt teorin undviker barn i detta anknytningsmönster närhet och försöker vara känslomässigt självförsörjande genom att inte aktivt söka emotionell kontakt med föräldrarna eller andra. Istället lär de sig att stänga av sitt anknytningssystem som ett sätt att skydda sig mot avvisande (Bowlby, 2010). I denna situation känner man inte att man har tillit till någon vuxen eller att man kan räkna med någon i sin omgivning. För våra respondenter innebar detta att de bytte från en miljö och omgivning där de inte kände tillit för någon annan till en miljö där de ansåg att de hörde hemma och att de kunde förlita sig på sin nya omgivning.

Johans citat visar tydligt hur han fann en känsla av tillhörighet med en grupp personer. Denna upplevelse är i linje med vad både Tollin et al. (2023) och Vesterhav och Korsell (2016) beskriver i sin forskning. De betonar att ungdomar befinner sig i en kritisk utvecklingsfas där behovet av uppmärksamhet, tillhörighet och status är särskilt framträdande (Tollin m fl. 2023; Vesterhav & Korsell 2016). I denna period söker ungdomar aktivt efter sociala grupper där de kan känna sig accepterade och värderade. Johans berättelse illustrerar hur denna sökning efter tillhörighet kan leda dem till att ansluta sig till grupper som kan ha både positiva och negativa influenser på deras liv.

Denna fas i ungdomars liv är kännetecknad av en stark längtan efter att passa in och bli erkänd av sina jämnåriga. När traditionella stödstrukturer, som familj och skola, inte tillhandahåller den önskade känslan av tillhörighet, kan ungdomar vända sig till andra grupper där de finner den bekräftelse och gemenskap de söker. Tollin et al. (2023) och Vesterhav och Korsell (2016) understryker att detta sökande efter social identitet och tillhörighet är en central drivkraft som kan forma ungdomars beteenden och val.

Något som framkom tydligt hos en av våra respondenter var att man självmedicinerade när man upplevde psykiska svårigheter. Stalker (2020) presenterade sambandet mellan depression och ångest och att det kan leda till kriminalitet.

Abbe: Ibland var det för mycket i tankarna och då kunde det skönt att röka på då och då, problemet var bara att det blev en varje-dag grej, och så småningom började man testa på andra saker, tills man blev helt fast på de också. Mitt missbruk grundade sig nog i mitt mående, det var inte alls att man bara testade det med vänner för skojs skull.

Intervjuare: Använder du fortfarande några substanser idag?

Abbe: Nej är helt ren idag.

Intervjuare: Vad var det som gjorde att du slutade självmedicinera?

Abbe: Det var min mamma, när jag slutade med kriminalitet så skulle jag såklart sluta med droger också. Jag började dela mina tankar med henne och fick mycket stöd från henne faktiskt. Känner inte att jag hade samma behov av att ta andra grejer längre.

I en rapport från Brottsförebyggande Rådet (2008) framgår det att barn som visar tidiga tecken på känslomässiga svårigheter eller uppmärksamhetsstörningar löper en ökad risk att utveckla kriminellt beteende senare i livet. Under intervjun med Abbe uppmärksammade vi att hans dåliga psykiska hälsa ledde till att han började självmedicinera för att hantera sitt mående. Till en början använde han mildare substanser, men över tid utvecklades detta till användning av tyngre droger. Abbe beskrev hur denna eskalering i droganvändning inte bara var ett sätt att dämpa hans psykiska smärta utan också en väg in i en kriminell livsstil. Han berättade att när han väl hade börjat med olagliga aktiviteter genom att använda droger, blev steget till att begå andra brott mindre avskräckande. Denna slutsats stöds av Hirschi, som karakteriserar kriminalitet som en konsekvens av bristande band till familj, skola och kamrater (Bergström, 2020).

Enligt Hirschi är anknytning avgörande, då individers grad av kontroll över sitt beteende i hög grad påverkas av deras känslomässiga kopplingar till andra (Hirschi, 1969). Hirschi (1969) argumenterar för att bristande anknytning ökar risken för brottslighet genom att ge individer en känsla av frihet från sociala normer och förväntningar, vilket ökar benägenheten att bryta mot dem. Som forskare drog vi slutsatsen att Abbés psykiska hälsa var en betydande riskfaktor som starkt bidrog till hans kriminella beteende. Hans mentala tillstånd och behov av att självmedicinera skapade en ond cirkel där användningen av tyngre droger ledde till ytterligare brottslig aktivitet. Abbés fall exemplifierar hur psykisk ohälsa kan vara en riskfaktor bakom självdestruktiva och kriminella beteenden. Genom att bland annat förstå upplevelser likt Abbés

och Johans får vi insikt i hur viktig mental hälsa är för att förebygga brott och hur stöd och interventioner kan behövas för att bryta denna cykel.

5.4 Riskfyllda miljöer

Studiens resultat visade att riskfyllda miljöer, mer specifikt utsatta bostadsområden och HVB-hem, har en koppling till ungdomskriminalitet. Tre av sex respondenter uppgav att de befann sig i riskfyllda miljöer i samband med deras kriminella tidsperiod. Två av respondenterna bodde i ett utsatt bostadsområde där personer som utförde kriminella handlingar befann sig. Medan en respondent blev placerad i ett HVB-hem.

Andershed och Andershed (2010) beskriver hur det finns ett samband mellan att växa upp i en splittrad familj med socioekonomiska svårigheter och risken för att utveckla kriminellt beteende. Familjemedlemmarnas socioekonomiska situation och bostadsområde kan antingen vara risk- eller skyddsfaktorer för ungdomskriminalitet (Andershed & Andershed, 2010; Ring, 2022; Shannon och Ring, 2009). Forskning från Brottsförebyggande rådet har visat att det är vanligare att personer som är kriminellt aktiva kommer från miljöer med ekonomiska svårigheter samt utsatta bostadsområden, vilket kan öka risken för att utveckla kriminellt beteende (Andersson, 2001).

Abbe beskrev under intervjun att han var uppvuxen i ett utsatt bostadsområde där kriminalitet cirkulerade. Under intervjuns gång frågade vi Abbe om hur han anser att bostadsområdet kan ha varit en riskfaktor till att han begick brott som en tonåring.

Abbe: Det är inte den geografiska platsen i sig utan människorna och normerna som man växer upp till. Tänk dig att jag växte upp med kriminella människor och normer i ett bostadsområde där alla typer av kriminalitet händer, vad fan ska jag växa upp till? Läkare?

Enligt Hirschis teori (1969) ansåg han att anknytning är en väsentlig del av den enkla anledningen att om en person inte bryr sig om samhällets sedvanliga önsknings och förväntningar, alltså är opåverkad av andras åsikter, är den heller inte bunden av normerna (Hirschi, 2002). I Abbés fall ansågs han obunden till samhällets sedvanliga normer och istället

valde att följa okonventionella principer. Abbe var opåverkad av samhällets laglydiga åsikter då han växte upp i ett område som inte heller var berört av samhällsnormer och valde därför en kriminell livsstil.

Sara har blivit placerad i ett HVB-hem efter en utredning hos socialtjänsten på grund av hennes mammas missbruk och hennes egna missbruk. Enligt Sara var det en huvudorsak till att hon fortsatt utföra brottsliga handlingar. Sara menar att en förbättrad insats från socialtjänsten hade kunnat hjälpa henne att sluta med kriminalitet tidigare.

Sara: Jag blev placerad med många ungdomar som bara tänkte på brott. HVB-hem är inget som ska skydda oss från kriminalitet, tvärtom för att alla som sitter där är kriminella och så fort vi inte var övervakade missbrukade vi. Jag har ingen aning om hur det kan vara bra för barnet att sitta flera kriminella barn under samma tak.

Hirschi föreslår i sin teori att människor kanske helt enkelt är så upptagna med andra regelmässiga aktiviteter att de inte har tid eller möjlighet att ägna sig åt lagstridiga handlingar (Newburn, 2018). I Saras fall var det däremot tvärtom. Hon var ständigt involverad i olagliga aktiviteter tillsammans med andra barn på hemmet, där ingen av dem hade några lagliga sysselsättningar. För Sara innebar detta att hon inte hade mycket tid för lagliga aktiviteter eftersom hon istället var upptagen med kriminella handlingar.

6. Avslutande diskussion

I denna studie har vi kommit fram till att ungdomskriminalitet är mångfacetterad och inte kan förklaras av en enskild faktor. Flera riskfaktorer, såsom en ogynnsam familjerelation, dåliga relationer till föräldrar, boendemiljö, skolmiljö och umgänge, psykiska hälsan och riskfyllda miljöer kan öka sannolikheten för att ungdomar begår brott. Ju fler riskfaktorer en ungdom utsätts för, desto högre blir risken för kriminalitet. Studiens resultat är viktiga inom socialt arbete då man kan genom att identifiera och förstå dessa risk- och skyddsfaktorer kan samhället bättre rikta resurser för att förebygga ungdomskriminalitet. Stärkande skyddsfaktorer och stöd till riskutsatta ungdomar kan bryta den negativa cykeln och främja positiv utveckling.

Enligt våra respondenter var hemmiljö och familjen ofta en riskfaktor för kriminalitet. De hade otrygga anknytningar till sina föräldrar, växte upp i kriminella familjer eller hade svår ekonomisk situation. Tidigare studier (Svensson, 2004; Andershed & Andershed, 2010; Ring, 1999, 2022; Nilsson, 2017; Stattin, 2001; Shannon & Ring, 2009) bekräftar att barn i splittrade familjer, svåra socioekonomiska situationer och svaga föräldrarelationer löper högre risk för kriminalitet. En respondent med trygg anknytning till sin mamma kunde dock lämna kriminaliteten, vilket visar att föräldrar och hemmiljö kan fungera både som risk- och skyddsfaktorer.

Enligt våra respondenter behövs fler skyddsfaktorer för att motverka ungdomskriminalitet. De betonar att förbättrat stöd från socialtjänsten och skolan är nödvändigt. Fem respondenter menade att en tryggare hemmiljö och bättre familjeförhållanden kunde hindra deras kriminella bana. De påpekade också vikten av ett fungerande stödsystem för att undvika utanförskap. Forskning visar att stark anknytning till föräldrar skapar en trygg uppväxtmiljö (Svensson, 2024). Respondenterna efterlyste mer engagemang från skolan och föreslog att kommuner bör erbjuda fritidsaktiviteter för att minska risken för kriminalitet genom att främja samhörighet och självkänsla.

Skolan var en central del av våra respondenter liv och starkt relaterad till deras känsla av utanförskap. Resultaten visade att skolan var problematisk för alla respondenterna, vilket betonar dess betydelse. Trygga familjeförhållanden och en fungerande skolgång identifierades som

betydande skyddsfaktorer enligt vår studie. Respondenterna ansåg att en bättre skolgång kunde ha förhindrat dem från att hamna i kriminella kretsar. De efterlyste också ökat stöd från skolan för att hantera utmaningarna. Deras resonemang stöds av forskning som visar att en positiv anknytning till skolan kan minska risken för kriminellt beteende och främja positiv utveckling (Shannon och Ring, 2009).

En viktig utgångspunkt för denna studie är att resultaten inte kan generaliseras till alla ungdomar som börjar begå brott. Vi förväntade oss varierande svar från respondenterna för att få insikt i deras individuella upplevelser. Tidigare forskning har visat att ogynnsamma familjeförhållanden och dålig skolgång kan vara riskfaktorer för kriminalitet, vilket stämde överens med några av våra respondenter men inte alla. Detta indikerar att individuella faktorer också kan spela en roll. Vår forskning, liksom tidigare studier, visar att individuella faktorer är avgörande för hur människor väljer sin väg, trots riskfaktorer som dåliga familjeförhållanden eller bristande skolgång. Vi föreslår att framtida forskning utforskar en mer holistisk bild av ungdomskriminalitet genom att undersöka både risk- och skyddsfaktorer. Detta kan leda till en bättre förståelse och förbättra förebyggande insatser för att minska ungdomskriminalitet.

7. Källförteckning

Ahrne, Göran och Svensson, Peter (2022) Kvalitativa metoder i samhällsvetenskapen. I: Ahrne, Göran och Peter Svensson (red.). *Handbok i kvalitativa metoder*. Malmö: Liber

Andershed, Henrik och Andershed, Anna-Karin (2010). Ungdomsbrottslighet: Hur vanligt är det och vad beror det på? I: Söderholm Carpelan, Kerstin (red.) *Ungdomar som begår brott: vilka insatser fungerar?* Stockholm: Gothia Förlag AB

Andersson, Tommy (2001) *Kriminell utveckling – tidiga riskfaktorer och förebyggande insatser*. BRÅ-rapport 2001:15

Berglund, S. (2000). *Socialpedagogik, i goda möten skapas goda skäl*. Lund: Studentlitteratur.

Bergström, Gunnar (2020) *Kriminalitet som livsstil 4.0*. (7 uppl.). Studentlitteratur: Lund

Bowlby, John (1969). *Attachment and loss*. (2nd edition) Perseus Books Group: New York.
https://mindsplain.com/wp-content/uploads/2020/08/ATTACHMENT_AND_LOSS_VOLUME_I_ATTACHMENT.pdf Hämtad:

Bowlby, John (2010). *En trygg bas, kliniska tillämpningar av anknytningsteorin*. Natur & Kultur: Stockholm

Broberg, Anders, Pia Risholm Mothander, Pehr Granqvist (2020) *Anknytningsteori*. Natur & Kultur: Stockholm

Brottsbalk (1962:700)

Brottsförebyggande rådet, Brå (2008). *Brottsutvecklingen i Sverige fram till år 2007*.
https://bra.se/download/18.cba82f7130f475a2f180006972/1371914723796/2008_23_brottsutvecklingen.pdf Hämtad: 25.03.2024.

Brottsförebyggande rådet, Brå. (2020). *Dödligt våld och psykisk ohälsa- Gärningspersoners tidigare kontakter med psykiatrisk vård (2020:7)*.
https://bra.se/download/18.7d27ebd916ea64de53065b96/1614334826526/2020_7_Dodligt_vald_och_psykisk_ohalsa.pdf. Hämtad 17.04.2024.

- Bryman, Alan (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder*. (3 uppl.). Liber: Stockholm
- Burgess, E.W. (1916) Juvenile Delinquency in a Small City. *Journal of the American Institute of Criminal Law and Criminology*. 6(5). 724-728.
- Böll, Heinrich (2015) Organisering, bearbetning och analys av data I: Dalen, Monica (red.) *Intervju som metod*. Gleerups Utbildning: Malmö
- Cho, M., Haight, W., Choi, W. S., Hong, S., & Piescher, K. (2019). A prospective, longitudinal study of risk factors for early onset of delinquency among maltreated youth. *Children and Youth Services Review*, 10(2), 222–230.
- Eldén, Sara (2020) *Forskningsetik. Vägval i samhällsvetenskapliga studier*. Lund: Studentlitteratur.
- Eriksson-Zetterquist och Ahrne (2022) Att få kunskap om samhället genom. I: Ahrne, Göran och Peter Svensson (red.). *Handbok i kvalitativa metoder*. Malmö: Liber
- Estrada, Felipe och Flyghed, Janne (2007). Ungdomsbrottslighetens utveckling, omfattning och struktur. I: Estrada, Felipe och Flyghed, Janne. (red), *Den svenska ungdomsbrottsligheten*. Lund: Studentlitteratur.
- Fondén, Charlotta (2001). "Gola aldrig ner någon" Intervjuer med personer som i tonåren misstänkts för brott. I: Estrada, Felipe och Flyghed, Janne. (red), *Den svenska ungdomsbrottsligheten*. Lund: Studentlitteratur.
- Forslund, T., Granqvist, P., van IJzendoorn, M. H., Sagi-Schwartz, A., Glaser, D., Steele, M., ... Duschinsky, R. (2022). Attachment goes to court: child protection and custody issues. *Attachment & Human Development*, 24(1), 1–52.
<https://doi.org/10.1080/14616734.2020.1840762>
- Frodlund, Åsa (2003). *En kartläggning av föreningen Kriminellas Revansch i Samhället*. Brottsförebyggande rådet.
https://www.kris.a.se/pdf/rapportomkris.pdf?_ga=2.98908446.1270459213.1712997728-612739

90.1712997724&_gl=1*f6jgb1*_ga*NjEyNzM5OTAuMTcxMjk5NzcyNA..*_ga_CXKBM3BEDM*MTcxMjk5NzcyMy4xLjEuMTcxMjk5NzkxOS4wLjAuMA Hämtad: 05.04.2024.

Hart, Susan och Schwartz, Rikke (2015) *Från interaktion till relation*. Liber: Stockholm

Hirschi, Travis (1969). *Causes of delinquency*. Berkeley, CA: University of California Press.
<https://books.google.se/books?id=53MNTMqy0fIC&printsec=frontcover&hl=sv#v=onepage&q&f=false> Hämtad: 16.04.2024.

Hirschi, Travis (2002) *Causes of delinquency*. Berkeley: University of California Press

Kennedy, T. D., Edmonds, W. A., Millen, D. H., Detullio, D., (2019). Chronic Juvenile Offenders: Exploring Risk Factor Models of Recidivism. *Youth Violence and Juvenile Justice*, 17(2), 174-193.

Lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare

Lagen (2003:460) om etikprövning av forskning som avser människor

Lemma, P., Borraccino, A., Berchiolla, P., Dalmasso, P., Charrier, L., Vieno, A., Cavallo, F. (2015). Well-being in 15-year-old adolescents: a matter of relationship with school. *Journal of Public Health*. 37(4), 573–580.

Lenkens, M.; Rodenburg, G.; Schenk, L.; Nagelhout, G.E.; Van Lenthe, F.J.; Engbersen, G.; Sentse, M.; Severiens, S. och Van De Mheen, D (2019) “*I Need to Do This on My Own’ Resilience and Self-Reliance in Urban At-Risk Youths*”. IVO Research Institute, The Hague, Erasmus Medical Center, Rotterdam och Erasmus University Rotterdam, Rotterdam. Netherlands: 2019.

Lundström, Sebastian. Kuja-Halkola, Ralf (2013). *Orsaker till kriminalitet-Sammanfattningsrapport*. Kriminalvården.

https://www.kriminalvarden.se/globalassets/publikationer/forskningsrapporter/7063_orsaker-till-kriminalitet---sammanfattningsrapport.pdf. Hämtad 10.04.2024.

Messerschmidt, James W (1993). ”*Gender and Criminological Theory*”. Masculinities and Crime: Critique and Reconceptualization of Theory. Lanham, Md: Rowman & Littlefield

Newburn, Tim (2018). *Criminology*. (3rd edition) New York: Routledge.

Nilsson, Anders (2007). Begränsade möjligheter eller bristande kontroll? I: Estrada, Felipe och Flyghed, Janne. (red), *Den svenska ungdomsbrottsligheten*. Lund: Studentlitteratur.

Rennstam, Jens och Wästerfors, David (2022) Att analysera kvalitativt material. I: Ahrne, Göran och Peter Svensson (red.). *Handbok i kvalitativa metoder*. Malmö: Liber

Ring, Jonas (1999). *Hem, skola, kamrater och brott*. Stockholm: Stockholms universitet, Kriminologiska institutionen.

Sarnecki, J. (2014). Should Criminologists Shift Their Focus Away From Juvenile Delinquency? *International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology*, 58(5).

Segeren, Menno. Fassaert, Thijs. De Wit, Matty. Popma, Arne. (2020). Constellations of youth criminogenic factors associated with young adult violent criminal behavior. *Crime Science*. 9(2).

Shannon, David och Ring, Jonas (2009) *Orsaker till brott bland unga och metoder att motverka kriminell utveckling- En kunskapsinventering*.

https://bra.se/download/18.1ff479c3135e8540b2980001575/1371914736934/2009_orsaker_till_brott_bland_unga.pdf. Hämtad 01.04.2024.

Siahpoush, I. A., & Heidarabadi, A. (2012). A study on the social elements influencing the rate of crime and abnormality among the youth. (The case of the suburbs of the southern city of Andimeshk, Ahvaz Province, Iran). *Middle East Journal Of Family Medicine*, 10(8).

Socialstyrelsen. (2017). *Utvecklingen av psykisk ohälsa bland barn och unga vuxna - till och med 2016*.

<https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/statistik/2017-12-29.pdf> Hämtad 2022-01-04.

Stalker, KC 2020, 'Risk factors for externalizing behavior among adolescents: Does level of risk matter?', *Children and Youth Services Review*, vol. 111, 104829.

Stattin, Håkan. (2001). Öppna, inte övervakade, barn löper mindre risk att bli kriminella. *Läkartidningen*. 98(25). 3009- 3013.

Stewart E A, (2003) School social bonds, school climate, and school misbehavior: A multilevel analysis. *Justice Quarterly*, 20(3), Routledge: Storbritannien

Sutherland, A. (2011). The relationship between school and youth offending. *Social Policy Journal of New Zealand*, (37), 51–70.

Svensson, Robert (2004). Shame as a Consequence of the Parent-child Relationship – A study of Gender Differences in Juvenile Delinquency. *European Journal of Criminology*. 1(4). 477 - 504.

Tollin, Katharina. Angerbrandt, Henrik. Jonsson, Anna (2023). *Barn och unga i kriminella nätverk-En studie av inträde, brott, villkor och utträde*. Brottsförebyggande Rådet.
https://bra.se/download/18.5b53d7018b6ae31d242030/1705409912071/2023_13-Barn-och-unga-i-kriminella-natverk.pdf. Hämtad 15.04.2024.

Vainik, A. L., & Kassman, A. (2018). Police-reported school violence among children below the age of criminal responsibility in Sweden – signs of increased sensitivity and segregation? *Journal of Scandinavian Studies in Criminology and Crime Prevention*, 19(1), 61–77.
<https://doi.org/10.1080/14043858.2017.1393875>

Vesterhav, Daniel. Korsell, Lars (2016). *Kriminella nätverk och grupperingar- Polisens bild av maktstrukturer och marknader*. Brottsförebyggande rådet.
https://bra.se/download/18.3c6dfe1e15691e1603e1b5ca/1471871016717/2016_12_Kriminella_natverk_och_grupperingar.pdf kriminella nätverk och grupperingar - Brottsförebyggande rådet (bra.se). Hämtad 16.04.2024.

Vetenskapsrådet (2017), *God forskningssed*.
<https://www.vr.se/analys/rapporter/vara-rapporter/2017-08-29-god-forskningssed.html> Hämtad 17-03-2023

8. Bilagor

Bilaga 1- informationsbrev

Information om att delta i forskningsprojektet

Hej!

Vi heter Joly Zedan och Dalia Salem. Vi är två socionomstudenter som går på termin sex vid Lunds universitet. Vi håller på och skriver om vårt examensarbete och vi vill fråga om du vill delta i vårt forskningsprojekt. Syftet med studien är att undersöka drivkrafter som driver unga och unga vuxna till kriminalitet samt hur samhället kan motverka det. Vi vill nå vuxna ex-kriminella som är dömda för sitt första brott mellan 15-20 årsåldern och som är medlemmar i KRIS-organisationen.

Deltagandet är helt frivilligt och du väljer själv hur mycket du vill berätta. Du kan avbryta när som under intervjuens gång. Om du samtycker till att delta kan du kontakta oss genom vår kontaktinformation som finns längst ner i informationsbladet. Därefter kommer vi tillsammans att sätta upp en tid och en plats (digitalt fungerar också) för intervju. Intervjun kommer att ta 45-60 minuter därför behöver du avsätta den tiden. Vi kommer spela in alla intervjuer för att kunna transkribera dem men alla inspelningar kommer att raderas när vår uppsats blir godkänd.

Du kommer kunna ta del av studiens resultat genom att vi kommer skicka ut det till alla respondenter via mejl. Dessutom kommer uppsatsen att läggas upp i Lunds universitets publikationsdatabas som är tillgänglig för allmänheten. Du som respondent kommer att vara anonym inför alla som läser uppsatsen. Det kommer inte vara möjligt att tyda vem du är genom att läsa studien.

Vi hoppas på att vår studie har väckt intresse för deltagande. Kontakta oss för deltagande eller vidare frågor!

Kontakt information:

Joly Zedan, juliezedan79@gmail.com

Dalia Salem, daliiasaalem@gmail.com

Med vänliga hälsningar,
Joly Zedan och Dalia Salem

Bilaga 2- Intervjuguiden

1. Introduktion

- Tacka för deltagande
- Återintroducera oss och studien
- Samtycke till att spela in intervjun samt deltagandet i studien
- Om respondenten har några frågor

1.1 Bakgrund

- Vad heter du?
- Hur gammal är du nu?
- Hur gammal var du när du begick ditt första brott?

2. Orsaker till brott

Hur skulle du beskriva orsakerna till att du begick brott som tonåring?

- Hemmiljö
- Skolan
- Samhället
- Psykisk ohälsa

(exempel på följdfrågor, umgänge i skolan, familjemedlemmar som utför brott, osv)

På vilket sätt var de en riskfaktor?

Finns det en annan riskfaktor i ditt fall?

Är det något som du skulle vilja tillägga?

3. Skyddsfaktorer mot brott

Vilka faktorer hade, enligt dig, kunnat motverka att du begick brott som tonåring?

- Hemmiljö
- Skolan

- Samhället
- Psykisk hälsa

(exempel på följdfrågor, kan du utveckla och motivera, ge exempel på specifika fall, osv)

På vilket sätt var de en skyddsfaktor?

Finns det en annan skyddsfaktor i ditt fall?

Är det något som du skulle vilja tillägga?

4. Avslutning

- Vill du berätta något mer innan vi avslutar?
- Kan vi kontakta dig igen ifall vi är osäkra på något?
- Vill du att vi skickar uppsatsen till dig?
- Tacka för deltagandet.